

CR XIX T
761 -

IOAN ADAM

PE LÎNGĂ VATRĂ

PILDE ȘI GLUME ȚĂRĂNEȘTI

BUCUREȘTI

Stabilimentul grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1900

IOAN ADAM

PE LÎNGĂ VATRĂ

PILDE ȘI GLUME ȚĂRĂNEȘTI

BUCUREȘTI

Stabilimental grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1900

De acelaș:

Leagănul viselor (poem dramatic în proză).

Flori de câmp (nuvele).

În curînd:

Rătăcire (roman).

Prin vremuri (simbolizare feerică pentru teatru).

Parinților mei.

MĂ DREG . . .

Se zice c'ar fi fost cînd-va un boer care nu se îmbătase încă în viață. Lui i se părea ciudat lucru cînd vedea lumea bînd. Nu putea da el cu gîndul, cum omul, care se ține așa de dîrz, își lasă picioarele pe mîna vinului, de-l poartă pe două cărări.

Odată s'a amăgit de s'a amețit. A doua zi, după chef, îl apucă o durere de cap, de nu știa pe ce lume-î. Îi venia să apuce câmpiî, nu alta.

— Rău îi de bețivî, doamne, grele zile duc. Eû odată m'am alunecat cu firea și cît sufăr — d'apoî eî c'o țin una!..

Îi vine-n minte să-ntrebe pe un sugaciû vestit, că ce face cu atîta durere de cap.

În satul acela era un golan, care sprijinia pă-

reții crîșmelor citu-ți-î ziuica; lingă tejghele își făcea veacu.

Il chiamă la curte. Da bețivul perpelit: straile lui erau numai niște sdrențe inodate pe după gît și dupuros de-ți strîmba nasu cînd treceaî pe lingă dînsul. Căciula-î era roasă, jerpelită și cu resufături prin fund.

— M'a-npins păcatul de-am luat un pahar mai mult și tare mă doare capul. Pe tine nu te doare de atîta băut?

— Pe mine mă doare cînd nu beau!

— Cum se poate?

— Ia așa...

— Mh!.. Și ce faci de scapi de pozna asta?

— *Mă dreg*, cucoane...

— Cum vine vorba? Învață-mă se mă dreg și eu.

— Păi, iea un stacan de cel mai vechisor, și pune-l la foc să dea un clocot; sdrobește apoi în el un bulgăre de zahar, presoară-l cu piper negru, bate-l bine să se amestece și dă-l peste cap.

— Ș'apoi?..

— Apoi umple stacanu iară, — da acum cu vin rece — închide ochii, pune-l la gură și te uită în podele, pîn' ți simți că s'a ușurat bine.

— Ș'apoi?..

— Îi vedea cum ț'a fi...

Face cum l'a învățat. Da vinu-î sugubăț: boerul prinde la coraj și-ncepe cheful din nou: lăutari, joc și mîncare iar pîn' a doua zi.

Durerea de cap însă să-l gătiască: rău de tot, în loc să se ogoaie, se-năsprea.

Chiamă iar pe bețiv:

— Degeaba, mai rău, mă doare capul de par'că dă să se desfacă.

— Nu te da scîrbei. Cum vrei așa de-o dată să-ți treacă?

— Da cum?

— Trebuie, să te dregi și azi...

— Așa?

Și boierul s'a dres pîn' s'a stricat iară: cum i se suia vinul în cap, îi da gust de chef. După beția asta și mai rău. Valeu și valeu! Aștepta neliniștit pe cel cu povața.

— Se vede c'acesta mi-î sfîrșitul. M'am gătit. În loc de dres, eă mă stric.

— Să n'ai nevoie, las' că-î bine.

— Cum?

— Dă-î înainte, dreg-te și azi...

Da boierul ca ieșit din minți:

— Mă rog și mult am să mă dreg eu așa?

— Pîn'ți-a ieși părul prin căciulă, cucoane, ia așa ca mie — face el rîzînd cu șirătenie.

Și bețivul apipăe spărturile din fundul căciulei, prin care răsărea smocuri de păr!..

MĂCAR POPĂ...

Petrecînd printre degete boabele de la mătăni, părintele director se primbla într'o sară prin ograda seminarului.

În vremea asta, numai iată că vede viind o femeie c'un băeat.

— Ce vînt te-o adus pe-aici, fică?

— Sărut mîna părinte: ia ca mama cu pacatele. Is vadană; am numai băetul acesta. Ce n'am încercat să scot om din el? Am cheltuit, am alergat încotro am văzut cu ochi, m'am sbătut în toate părțile, dă, mamă sunt, numai și numai să-l îndrept pe-o cale mai acătăre—da degeaba:

Am vrut să-l fac profesor, aș!—la dat afară din școală. La meșteșug nu se trage. Treaba pe lîngă casă nu vrea să facă. Sapa s'o iee de coadă ci-că nu-î dă mîna. De cît mi-a fript inima-n mine, nu alta!

Și fiind că vād, că om de treabă nu-î chip să scot din el, m'am gîndit să-l fac măcar popă...

E V A

A făcut Dumnezeu pământul și l'a umplut cu ce-a putut. Incununarea făpturii lui era fără doar și poate Adam, stăpînitorul raiului. De Eva nici habar n'avea s'o facă; gîndul lui la început era să lese un singur om în lume.

Pe pământ era liniște...

Viețuitoarele trăiau în larg și din belșug; ierburile creșteau în voe. Omul își căta de grădina lui, netulburat de nimeni,—trăea românul fără grija zilei de mîine. De bucurat nu se bucura, că nu-nțălegea ce-i bucuria și n'o-nțălegea, fiind că n'apucase și zile de scîrbă. Trăia în nedurare și nu știea că-i înconjurat de plăceri.

Atotputernicul se primbla prin lume și numa își netezia barba, văzînd că i-a eșit trebușoara așa de bine la capăt. De la o vreme i s'a urît și lui de-atîta hoînăreală și se urcă în cer. Stînd el

aşa degeaba, îi vine-n minte să-şi facă şi lui o jucărie, să aibă cu ce se mai lua.

S'apucă de zugrăveşte pe un bulgăre de lut un chip frumos de muere. În locul ochilor i-a lipit două scînteî desprinse din luceafărul de dimineaţă. Părul i l'a boit cu lumină împrumutată de la soare. Iea apoi „Cuţitaşul fericirei“ şi-î scrijală gura; da Dumnezeu n'a băgat de samă că-n drumul tăeturei, era un puişor de paianjin şi l'a ucis acolo :

Cite minţi nu se prind în mreaja momitoare a unui zimbet! Gura femeii e dulce, dulce ca şi fericirea, fericire otrăvită în veninul gizei spurcate.

S'a bucurat părintele lumei de păpuşica lui şi după ce i-a suflat viaţă, a jucat'o pe genunchi, a gogolit'o drăgostos, pînă cînd la urmă,—obosit de-atita hîrjoană — , adoarme din greü.

Diavolul sta ascuns mai de-o parte şi se uita şi el cu jînd la jucăria lui Dumnezeu. I se scurgeau ochii după aşa bucăţică. Cînd a simţit c'o adormit Meşterul, chita lui, sare cît-ai clipi şi-î şterge odorul.

Muerea ţipă o dată tare în braţele lui. Dum-

nezeu cum se trezește, apucă răpede un reteveiu și svîrrr în necurat :

— Sai Ilie că mi-a furat ucigă-l toaca jucăria.

Cînd o auzit nebotezatu de Ilie, i-a trecut pofta de muere ș'o face scăpată pe pămînt.

Bietul Adam hodinea sub un măr în raiu ; tocmai cînd îl era somnul mai dulce, buf că cade păcatul din ceriū peste dinsul și-l rupe-o coastă. Sare ca fript și cînd colo minune : Eva se uita la el cu nedumerire și de spărieată nici nu putea deschide gura.

— De unde-ai eșit urît-o ?..

Dumnezeu face loc cu mîinile printre nourî și se uită în spre pămînt :

— Din coasta ta Adame. Nu-î pentru cine se pregătește, ci pentru cine se nimerește. Pesemne c'a ta o fost să fie. Numai să deschizi ochii în patru : Îi zugrăvită ea de mine, nu zic ba, dar dracu i-a furat portretul și nu-ți dau cheazășie c'a fi sculă bună, că s'o amestecat și mina neprielniculuî.

Femeea, prin darurile ei sfinte, se ridică cîte o dată pîn' la măreția dumnezeiască, dar nu ține mult și se treazăște într'insa și partea ei necurată,

ș'atunci face fapte drăcești : încurcă judecata înțelepților și năruie buna înțelegere a noroadelor.

Unde nu-și poate amesteca diavolul coada, trimite o muere.

Eva, îl ține pe Adam o coastă. De atunci și pîn' în vremurile noastre, cîte coaste nu s'a rupt pentru Eva!..

Jucărie i-a trebuit lui Dumnezeu?

VORBE DE CLACĂ

— **M**ăi, ce mai chef a fost la-l de nănașu!..
Bucate ca-n aniș de belșug și voe bună ca la o
cumătrie! Am petrecut, de să ineargă pomina
peste nouă dealuri...

— Zeu!.. auzi tu minune? — numai că nepriel-
nicul m'a împins să lipsesc de-a casă, tocmai la
un așa timp! — nenoroc și pace bună...

— Ți-ai fi supt buzele după bunătăți, o vară...

— Mă rog, mîncarea ca mîncarea, da încaltea
te-ai și îmbătat bine?

— Nu, — că vinul era cam pe sponci...

— Ei, atunci n'ai făcut nimica...

VORBE CU TÎLC

Prășitorii făceau ameză, că omul are nevoie și de odihnă, n'o poate ținea una. — Numai bietul moșneag nu lăsase sapa din mînă; ciocănea vîrtos înainte, că era singur, fără pic de ajutor și scăpa popușoi în dudău. Te miraî cum mai putea purta pămîntul, de bătrîn ce arăta: capu lui era alb cum îi omătul. — S'o căldură de cît nu-ți puteai trage sufletul de înădușală. Cum se face, că tocmai în vremea aceea trece și Domnitorul pe lingă ogoarele omenestî. Vede el chiagul cela muncind singur și-l pălește mila :

— „O fi lipsit săracu tare, de nu face amiază ca tot creștinul.“

Pune pe un slujitor să-l cheme la el, ca să-l miluiască cu ceva.

Bătrînul abea se ținea răzămat în sapă.

— Nu ți-a dat Dumnezeu feciori, moșule, de prășești singur?

— Ba mi-a dat, — cinstită să vă fie fața.

— Și cum de-î rabdă inima, să te lese așa de izbeliște?

— S'a stricat oamenii, luminate, nu mai știu nici de lege, da nici de omenie,

— Poate-s strimtorați și ei, mai știți! cu ce se hrănesc?

— Poi, unu-î *casap*, altul *tilhar* și celălalt e *calic*.

— Auzi tu? — rea parte ai avut pe lume!

— Rea, mărite stăpîne!..

Domnitorul îl dăruiește cu ce-l lasă inima și pornește în treaba lui. Mai încolo, ce se răsgîndește el, îi vine în minte s'ajute și pe feciorii moșneagului, să-î scoată din sărăcie, că poate nu l'or lăsa să se sbuciume atîta, după ce s'ar vedea înțoliți. Sara trimite pe-un arnăut să-î aducă pe bătrîn la scaun:

— Urte ce-am pus la cale, zică că ai trei feciori?

— Ii am, sărut poala.

— Pe *casap*, trimite-l să-mî tae mie pentru curte și-l voi răsplăti bine, ca să aibă de unde-ți da și dumitale.

— Să nu vă fie cu bănat, d'apoî i-aici pe lingă Domniea-voastră, cum să-l mai aduc ?

— Nu te pricep moşule.

— Doftorul luminăţiei-voastre. . .

— Ei, ce-î cu el ?

— Mi-î fecior.

Domnitorul îşi face cruce.

— Cum îţi spun, înfăţişază-l aici şi nu cred să se dea în lături, nu m'a fi uitat el aşa de grabă.

— Ai spus întâi că-î *casap* ?

— Mă rog : doftor, *casap* — vorba e, tae amindoi în carne vie ?

Rămîn cu toţi minunaţi de tilcuirea vorbeî.

— Ei, da *tilharul* ?

— Tilharul e avocat aici în tirg.

— De unde-ai mai scos'o şi asta ?

— Da el nu şmichereşte lumea ? Nu fură ziua în ameaza mare, numai cu minciunile lui ? Vrai să mai dea şi cu parul ? Eheî, tilhariî s'aû mutat acu pe la oraşe, că pădurile s'aû cam stărpit.

— A mai rămas *calicul*. Ce-î cu el ?

— El îî popă la mitropolie.

— Dacă-î popă, nu-î calic. . .

— Ba încă de cel nesătui : Ia să nu-î dea no-rodul cu pitacu, să-î tae porţia de colăceî, atunci

voiă videa cu ce-a trăi. Pune el mîna pe sapă, ca mine?

— Și de ce nu te-ajută feciorii dacă-î așa ?

— Par'că ei mai aū vreme să-și aducă aminte de mine? După ce-a scăpat părăul din izvor, nu-și mai întoarce unda înapoi, trece înainte și uită de unde-a pornit. S'aū dus vremurile de demult! Cartea asta a stricat lumea, doamne: n'a rămas nici lege, da nici omenie!..

VORBE DE CLACĂ

— „Ți-ai găsit să se ducă și el odată întins la o treabă! Pîn' n'o mirosi prin paharele criș-marilor, unde se ține sătul: — soî rău și pace. Zică c'a fost bărbatu-miu pe-aici jupîne?

— A fost.

— Și ce-a băut, mă rog?

— Ia a luat și el o cîașcă de rachiû și pe urmă și-a căutat de drum; dă, ca omul, nu-ți mai face și dumneata atîta inimă rea...

— Bată-l crucea că bețivu-î! Nu știu la ce capăt am s'o scot cu dînsul, — m'am lehemetit de-așa trăit. Ia dă-mî o singeapă jupîne, — da vezi să fie mai tărișor. — Ptiû Doamne, că bețiv bărbat mi-ai mai dat"...

ȘIRĂTENIE ȚIGĂNEASCĂ

Ți mină păcatul pe romîn, de cunună niște țigani. Insurățeiî numai bine nu trăiaû: nu trecea , săptămână și ei trebuia să se apuce de păr. Nănașii. . . că de ce-a mai lăsat D-zeu și nănași pe lume, — cătaû să-i împace. Făceaû masă imbelșugată, poftia pe fini, îi probezea, le da sfaturî, îi îndemnaû să se împace că-î rîde lumea și cîte de alde acestea. . .

Cît ținea mîncarea și băutura, țiganiî se înblînziaû că de cît n'aî fi avut ce zice; după ce flămînziaû, iar s'apucaû la păruială; — aflate slăbiciunea nănașilor, așteptaû poftiți la masă.

Hrănește-î azi cu bucate scumpe, hrănește-î mine, se satură și romînul de la o vreme, lehamite și nănășie și tot.

O dată — tot după o sfadă a țiganilor — să apucă de face plăcinte și poștește și fini: vroeaû

să-î dojeniască odată și bine, ș'apoî de nu s'o înveghea, s'o rupă cu rudenia.

Pun plăcintele într'o tavă mare. De partea țiganilor, așază plăcinte de cele mai săcuțe-n brinză, mai arse și mai feștelite, lăsîndu-le așa uscate, făr' să le mai ungă cu unt; de partea celor de casă pun plăcinte brînzoase și tăvălite prin unt. Țiganu vede, da tace. Plăcinta uscată și scorțoasă, cu greu lunecă pe gît.

— Și cum îți spuneam finule, mai las' să treacă de la tine, ce să înțelegi tu de la un cap de muere? De-o vezî că greșește, închide ochii, fă-te naude, navede. Rîde lumea bre și-î rușine, că sunteți gospodari.

— Da eû n'am zis? — Da ce să fac dacă are pe dracu într'însa? Povățuește-o cum îi bine, învaț'o, — degeaba! ea tot pe-a ei face. Cite-odată îmi vine să-î sucesc gîtu, ia așa. — Și țiganul apucă tavaua de urechi ș'o învîrtește de vine cu plăcintele cele unse drept el. . .

B U B A

— Jra... bre, de mult ău te-am mai văzut, nici nu te-aprubam măcar. Când dracu te-ai asvirlit așa ? Te-am lăsat numai la 'tilica: o schioapă de om; ș'acu, coșcogemitea gligan. — Ce ți-î și cu puterea lui Dumnezeu!..

— Dapoî de crescut e greă ? Ce-î a trece anii !
— omul se ridică ca din apă.

— Ei, da ești însurat ?

— Iha!..

— Copii ai făcut ?

— D-ta să fii sănătos.

— Armata ai dat'o la spate ?

— Pfiū...

— Măi, da parale ți-ai strins incaltea ?

— Ia lasă-mă încolo — altă vorbă n'ai?..

ISPRĂVILE LUI PICALĂ

Un român avea trei feciori, tot unul și unu, mari cît oameni; îi strica numai un lucru : nu se dădea nici c'un chip la treabă. Cît mi ți-i vara de mare, păziau numai tufarii cu umbra, dormiau de creștea iarba sub dînșii. Iarna hărgățiau pe mămăligă, pe la cele tîrle boierești. Dugleși de nu-i suferia nici pămîntul. N'ar fi pus ei mîna pe sapă, să-i fi picurat cu smoală. — Nu le venia la socotală munca nici c'un chip.

Stăpînul moșiei chiamă odată pe român la curte :

— Nu toată lumea îi făcută pentr'o treabă, trăiește omul și c'un meșteșug, dacă nu-i dă inima brînci să apuce coarnea plugului. Cearcă și dă-i să deprindă ce-va, că dă, acu ești în putere și ai de-unde le-
arunca și lor o bucățică ; da nu-i fi tot tare, vine o vreme cînd imbrîncește românul ș'atunci pe rufa
cui ai să pică ?

— Sfîntă ți-î vorba cucoane; — da mă pricep eu la ce meșteșug să-î daă, ca să-î tragă inima ?

— Știi ce? — mîne iea pe cel mai mare și te du cu el prin pădure, umblă pîn' s'o lega și el de ce-va, ispitește-l de vezi încotro s'abate...

— Sărut dreapta, așa oiū face.

A doua zi, umblă el cu fecioru-su prin codru, mai pîn pe-nserate. De la o vreme i se urîse de-ațita hoinărit și se pun să se hodiniască pe-o margină de risipitură. Băetanul prinde-a măsura din ochi un făgulean sănătoșel de alături ș'a chiti în gînd.

— Cum ți se pare ?

— Îi bun de sanie tată. Cum e adus o leacă de la rădăcină, ies niște bouri de se duce vestea. Să-l crapî numa în două și-s gata tălpile, i'o'te-le, numa bune de opt palme domnești.

Sara se duce bătrînul de spune boierului.

— Brava luț, să-l dai printre lemnariî mei din ogradă, că i-am găsit leacul. Mîne cearcă cu mijlociul.

— Așa oiū face.

Cu-al doilea n'a umblat mult. N'ajunsăse bine în inima pădurei și băetanul se oprește înaintea unui ulm :

— De multe o fi bun copacul ista tată, — că ce nu face omul din 'lemn, — da de butucî de roată știu că-î slăvit.

Atîta i-a trebuit moșneagului. N'asteaptă să-nse-reze și se duce la curte.

— Minunat, dă-l între rotari.

Și tot așa cearcă și cu mezinu. L-a purtat pîn' s'a lehemetuit, dar degeaba, nu se prindea de nimic, căsca numai gura pe sus. Era amărît romînu de cît nu știa pe ce lume-î. La urmă, dacă-l vede așa de nicî-o treabă, pornește scîrbit acasă. Cînd să ieasă din pădure, băetanu dă cu ochii de o tufă de corn și se oprește.

— Da ce-î?

— Mă uitam la mlada asta, ui'te ce modîlcă are la rădăcină, aî face o bită de să culcî omu la pămînt dintr'o pălitură.

— Na-ți-o bună că ț'am dres'o, m'am cîrpit și eî pîn' m'am rupt de tot.

Pe drum ajung un creștin ce ducea o capră în spinare; după ce trece de dînsul, băetul zice către tată-su:

— Vezi omul ista? Mă prind că eî î ieau ca-pra și straele, făr' să daî măcar ochi cu dînsul.

— Vorbă să fie, că doar' știu că nu ești uci-gă-l toaca.

— Iacă-ai să vezi.

Și băetanu scoate din briu teaca cuțitului ș'o face scăpată; hăt mai încolo, lasă și cuțitul jos și dă dosul în niște stuhăriș -- m'am luat cu vorba și nu v'am spus că drumul trecea prin coada unui iaz.

Tată-su ș'a cătat de drum.

Creștinu cel cu capra dă de teacă, o întoarce cu gurguiul opincei și vădînd'o cam blehuită, o lasă:

— Dacă-ar avea cuțit, mai calea-valea.

Pornește înainte. Cînd mai încolo, a găsit și cuțitul. S'a schimbat lucru: lasă sarcina jos și dă-napoî după teacă.

Băetanu pune răpede mîna pe capră, o tîrîe mai la o parte și-î tae capul. Pe urmă iea un vreasc și după ce-l implintă în beregată, intră în apă de-l înfige cu cap cu tot, mai la mijlocul iazului. Se vedea numai botul și urechile caprei de credeai că înnoată.

Cînd se întoarce omul, iea capra de unde nu-î; se uită în toate părțile, o strigă, la urmă îi zărește botul:

— Mîncate-ar lupo, diavol împelițat, scăldat îți trebue acu ?

O strigă iar, dar capra nu se dă urnită din loc ; începe a o bulgări, zadarnic. Dacă vede, se des-bracă românul nostru și dă după dinsa în iaz.

Băetanu amandea la strae, iea cuțitul cu teacă cu tot, infulică în spinare leșul caprei și-o tulește fără vuet înapoia drumului.

Ajunge acasă pe întuneric. Cînd l'a văzut tată-su ș'a pus miinile în cap.

Spune și boierului pătărania.

— Aista are să fie tîlhar, nu-î de mine, fă ce știî cu dînsul.

Dar boierului îi picase la inimă calul unui alt proprietar, vecin cu dînsu. A vrut să-l cumpere : ar fi dat cît nu face, dar n'a fost chip să se apropie, se ținea tare megieșu, că și lui îi era în mare dragoste vita. Mai într'un tîrziu, se gîndește la băetanu românului nostru și-și pune în minte să-l trimiată să i-l fure.

Il chiamă la curte :

— Cum ți-î numele, măi ?

— Picală, cucoane.

— Măi Picală, tîlhar măi ești tu măi !..

— Ba încă mare...

Și boeru s'apucă de-î spune duierea:

— Da știî cum vreaî să i-l furî?

— Știî, dacă mi-î spune.

— Să-nvîrtești tu treburile așa, că a doua zi să mă duc călare pe bidiviî și pe dînsu să nu-l tae prin cap că-î a lui calul.

— Bine cucoane.

— Măî, mare minune ar fi și asta.

— Dacă-om trăi, om videa-o.

— De la mine să știî că ai o sută de galbanași.

— Sărut mîna. — Să nu-îi fie cu bănat însă : lea-pădă-mî vre-o cîțî-va zimțîșorî înainte, c'are să-mî fie de trebuință.

— Cum nu.

Picală dă o raită întăi cu sloboda, pe la boierul megieș, de ocheste locurile. Se mai dă în vorbă pe la crîsmă cu hargaiî de prin ogradă, de ispi-tește cu privire la pază, dar tot pe departe și pe-n-cunjur. Face el ce face, o învîrtește cum poate și de la un pahar de vin, roagă pe vizitiî să-î arate mînzocul cu pricina. Il cîntărește el din ochî și se-n-toarce în sat. De furat, fura el ușor calu, fără atîta bătae de cap, dar greul era acum să nu-l

cunoască nici stăpînu și chiar dacă l-ar cunoaște, să pue mina pe cruce că nu-î a lui.

Cum vine Duminica, se duce la iarmaroc și cumpără o mîrtoagă de cal, de se potrivira la păr și în mărime cu cel pricinaș. Dar un cal slab și răpciugos de să nu te uiți la el, îl luase mai mult în dar.

Acasă, pune de face o mămăliguță numai în rachiū. Așteaptă pin' înoptează bine și cînd a socotit c'ar ajunge așa pe-nziuate, încalecă ș'o opinteste în satu vecin.

La curtea boierului celuia erau niște cîini amărît de răi, turna omu la pămînt, zăvozi nu alta. El s'apropie cu-ncetu și prinde-a arunca printre porți fărături din mămăliga cea cu spirt. Cînd a mîntuit mămăliguța, erau gata și cîinii: picase care-ncotro, ca păliți cu leuca. Deschide și intră binișor cu calu lui în ogradă. Nimerise tocmai cînd e somnul mai dulcuț ș'apoi se mai întîmplase ș'o noapte întunecoasă, de nu-ți puteai vedea mina. Intră binișor în grajd, desprinde bidiviul de la esle, leagă în loc prăpăditul cela cumpărat și iese tot cu binele afară. După ce cetlueste sănătos ușa grajdului, trage un chibrit, dă foc streșinei din

vre-o trei părți, apoi încalecă și dă blende calului în spre sataleanu lui.

Grajdul s'a topit cît ai gîndi și cu el s'a topit și calul, vorbă să fie, topit era el și-nainte.

Cînd s'a luminat de ziuă, Picală era cu șoimulețul de căpăstru dinaintea curței. S'a-ncrucit, cînd l-a văzul boierul.

— Mare tilhar mai ești, măi Picală!

— Mare, cucoane. . .

Pe după o amiază, boierul încalecă pe căluțul ist nou și se duce la vecinu lui.

Colo jălanie :

— Bunătate de cal, nu-l-aș fi dat pe nimic în lume.

— Așa vin păcatele pe capul omului.

— Eî zic că s'a întîmplat asta, unde ți-a părut rău dumitale că nu ți-l vind!

— Crezi! vorbe băbești. Dar nu te da scirbei, dumneata să fii sănătos, că belelele curg.

— N'a rămas din el, decît vre-o cîte-va parta-luri, ș'acelea numai pielea pe oase, tot s'a topit.

— Auzi tu poznă?! mțțț. . . Mi-am cumpărat și eu mai dăunăzi un cal, dar nu știu cum s'o alege, de mers, dă, merge el.

— Să-l văd și eu, că de-acu am să caut și eu altul. Calul rămăsăse în ogradă, legat de-un stîlp :

— Ui'te minune bre!.. să nu-mi fi ars roibul, zău c'aş jura c'aista-î, aşa se potrivesc de bine.

— Samănă om cu om, d'apoî cal cu cal.

— Adevărat.

Boierul n'a avut încotro, a implinit suta de galbanaşi lui Picală, că-î făcuse trebuşoara după plac. Dar din minte nu-î ieşa nici-cum, şirătenia tîlharului. Intr'o zi îl cheamă iar la dînsul:

— Ştii ce m'am gîndit?

— Numaî asta nu ți-oiu putea-o spune.

— Măi, dacă mi-î fura şi mie calu, apoî drept n'ai păreche în lume de hoţ.

— Itî spun şi sara.

-- Te lauzî...

— Om videa.

Boerul tocmeşte anume trei oameni, ca să-î străjuiască bîdiviul toată noaptea. Picală s'apucă de cumpără cite-va ploscuțe de rachiū, se furișază încă de cu ziuă în grajdul boierului şi le supune prin finul din corlatia calului.

Cum se înserează, unu din cei trei străjări se sue călare, altul apucă de căpăstru, iar celalalt ține de coadă.

— Măi da să nu vă prindă somnul, c'a vostru-i dracu, vă-ntind pieile pe drugî.

— Da un' se pomeneste cucoane, dacă ne-am prins la o treabă ca asta, trebuie s'o scoatem la un capăt.

Aă păzit ceia cu credință, cît or, fi păzit, cînd a început însă a se imputîna finul din corlatie, sticlurile încep și ele a face cu ochiul. Cel ce ținea de căpăstru întinde mîna să vadă ce-î :

— Tot îi de treabă boierul nostru, a pus rachiu să ne mai luăm.

— Numaî de nu i-ar muri mulți înainte.

— Amin și-ntr'un ceas bun.

Golesc o ploscă, dau gata și pe-a doua, cînd la a treia, uitase de cal, bîiguia în de ei, firitisîndu-se de par'că erau la nuntă. N'apucase să mîntue spirtu și spirtu-î și înșfăcase de cap. Să-mbătase lemn. Aă adormit care-ncotro, cum i-a apucat vremea. Picală a trecut peste dînșii, ca peste butuci ș'a șters calul ca de la esle. In locu lui, aduce de pune un melitoiu și-î leagă de-un capăt un fuior, iar de celalalt o frînghiuță. După ce pune trebușoara asta la cale o lea la sănătoasă.

Nici nu se luminase încă bine de ziuă și boierul

dă fuga la grajd. Paznicii, buimaci de somn și de beție, mai mult cu ochii închiși, dau să-și f slujba :

Unul zup pe melițoiu, altul prinde de fuior și celalalt ține sdravăn de funică.

— Ptruu, căzacule...

Boerul de cît să turbe. Numai intră și Picală țanțoș, călare pe călușean.

— Măi Picală, a dracului pirlaciū mai ești !

— Baș-tîlhar cucoane.

— Halal de mama care te-a lepădat.

— Ferice de dînsa, că bun odor a făcut.

— Măi, dar cucoana ai putea-o tu să mi-o furî ?

— Numai dacă vreai să te faci fără dînsa.

— A ta să fie moșia, cu toate acaretele de pe ea, dacă-î face-o și asta.

— Nu te prinde cucoane.

— Ba mă prind în voea cea bună.

— Atunci poți să-ți și gătești catrafusele.

C'o săptămînă înainte, boierul a strîns toți pușcașii vestiți de prin megieșie și i-a pus să facă strajă în jurul curței. Cumparat'a el lăcățile de pe lume, de nici nu te mai tăea prin cap de unde-a mai ieșit atîtea secreturi. Fierarul din sat a rămas cu gura căscată cînd l-a pus să i le descue; teal..

de unde să dea peste meșteșugu lor, că erau aduse tocmai din târgu Galațului.

A înnoit boierul gardurile, le-a înspinat bine, a tocmnit porțile, a pus de i-a zabrăluit ferestrele. La fie-care colț de casă a legat câte-un hojmalău de cîine, de par'că s'aștepta să dea tătari. Picală se uita la atîta amar de pregătire și numai își sucia mustața. Incepuse a plăti pe ici pe colea din munca moșiei, ca și cum s'ar fi văzut stăpîn. Boieru numai schimba fețe:

— Măi afurisit puî de romîn! Numai că umblă cu spiriduș, de-î iese toate țanc.

Dăduse poruncă pușcașilor să-l culce la pămînt de cum l-ar simți c'a sărit gardul.

Cînd a venit sorocu, boierul s'a încueat de pe la o amiază în casă cu nevastă-sa: a trînit zăvoarele pe uși, pune și câte-un rînd de lăcăți pe dinăuntru, că pe dinafară lăsase vîtavului să-l încue cu alt rînd și se-înfundă amîndoi în etac.

Picală, de cum s'a lăsat soarele așa măi sub sară, înjugă, aruncă un hîrleț în car, măi iea cu el o funie și pornește la pădure. Acolo poposăște în *Poiana dracilor*, — așa-î zicea ochiului aceleia de pădure, pentru că nu era loc curat, s'arăta neprielnicul tuturor celor ce înoptău pe-acolo. Pî-

cală desjugă și dă drumu boilor să mai frunzăriască cîte ce-va. Ia barda, tae întîi patru țărugi și-î implîntă în patru colțuri. Măsoară cu fringhia cam la trei sferturi din locul cuprins și insamnă cu hîrlețul :

— Bun ; de aici începe altarul ; coea la mijloc are să vie ușa împărătească ; în colțul din spre dreapta, strana cea mare și-n celalalt colț, strana cea mică — treaba merge strună.

Dar sub pămînt gemeaŭ draciŭ, de-aî fi crezut că le-a dat pe la nas aghiasmă.

Picală iea răpede hîrlețul, se dă mai la o parte și prinde a săpa o groapă cam cît ar încăpea un cofoel. Dărimă pe urmă un gîrneț de stejar, măsoară în lungu lui zece palme și-î curmă vîrful. Il aburcă el cum poate și-î dă drumul în bortă, asămuind cu țărnă împrejurul lui.

— Minunat ! — numai toaca s'o mai leg.

Dă fuga în spre car, desbate o scîndură din pomostină, ș'o leagă c'un curmeiŭ în vîrful gîrnețului. După asta iea răsteile și prinde a isbi în scîndură ca-n chip de toacă.

Răsuna pădurea. Necurațiŭ miorlăiaŭ și se văitaŭ în fundul pămîntului, de par'că i-ar fi uns cu mir.

Picală rămîne cam pe gînduri: nu-î ieşeaŭ treburile cum voia el:

— Se țin tari nespălați! Mi se pare c'aŭ început a-și da coatele cu *crucea*. Pfhiuuu... cum am uitat!

Mina pe bardă și cît aî stupî în sîn, ajunge în vîrfu unuî copac din față: dihoacă crîngile, de lasă numai trunchiu gol-goluț; ratează vîrfu și-și dă drumul jos. După ce desprinde proțapul de la car, îl leagă de-un capăt cu frînghia și-l tăbircește cum poate, pîn' aproape de vîrfu trunchiului desgolit. Își înnoadă bine picioarele împrejurul copacului, ca să se poată sprijini, pune proțapul așa dea-curmezișul de aducea cu *crucea* ș'apoî leagă cu frînghia sănătos.

— Halal! — gata și *crucea* cea mare.

Cînd își întoarce ochii înapoi, de cît să-și prăpădiască cumpătul: toată drăcăria ieșise pe pămînt.

— Ține-mă Doamne! — și-și face *cruce*.

Dracilor le-a scăpărat pe dinaintea ochilor.

Picală mai prinde curaj de vorbă:

— Ei, ce păcate v'aduce pe-aici?

Neprielnicii tac.

— Haî deslegați-vă limba și bateți palma cu

mine de bun întîlniş. Poate să ne învoim din preţ şi să-mî daţi un ajutor ca să mîntui odată locaşu ista sfînt.

Necuraţiî numai holbaû ochiî unu la altul. Sca-raoschi mai bărbîtos, îea vorba, dar tot mai de de-oparte, că nu-l venia să se apropie :

— Şi ce ţi-ai pus în gînd să faci aici?

— Ia o biserică, dacă mi-o ajuta Maica-precu-rata.

— Şi alt loc n'ai mai găsit?

— Păi, aici mi-a tunat şi mie s'o fac.

— Cine te-a învoit ? Nu ştii că pe-aici e stă-pînirea noastră ?

— Vorbă să fie, că tocmiala-î gata ! Aveţi hîrtie de stăpînire la mină, de unde vi-s îndreptările ?

Draciî văd că nu cu aspru aû s'o scoată la ca-păt şi-şi mai moae clanţul. Auzise şi ei de Pi-cală şi nu le da mina să se pue în cîrcă tocmai cu el.

— Ştii ce ? — mută-ţi gîndul ista, pămîntu-î mare şi mai găseşti tu loc de-o biserică.

— Da ! că eu îs făcut să muncesc de sufletul vostru ; degeaba m'am trudit eu pîn' în vremea asta ? — ui-te că-î mai miezul nopţei.

— Îţi plătim pentru treabă, — cît nu face încă.

— Lucrurile sfinte nu se plătesc, spurcaților !
Și Picală își face iar cruce. Dracilor mai să le pocniască ochii.

— Ți-om sluji și noi la ceva, — zice Scaraschi.

— Așa mai vii de-acasă ; acum ne potrivim la grai, putem să mai stăm la taifas.

Picală le povestește prinsoarea lui cu boșerul :

— Și cum vă spuneam, îmi trebuie un mort îngropat din proaspăt. Să faceți cum vă duce capu și să mi-l răzămați de-un copac în fundul grădinei de dindosul curței boșerești. Dar să nu vă prindă de veste străjile, că fac și-un schit pe lângă biserică.

— Îi ușor pentru noi : cît ai gândi.

— Păi am eu bună nădejde în voi, că nu degeaba sunteți draci.

Treburile s'aun pus la cale, cum a fost mai bine.

Maî în puterea nopții ajunge și Picală în sat. Umple o traistă cu bulgări și prinde a sburătui din dosul grădinei, de făcea prin frunzele copacilor o răscoală de spăriat. Paznicii se uită să vadă de unde vin bulgării. Dar mortu sta sprijinit de un copac, cu cușma pe-o ureche.

— I'o'te Picală măi : își bate joc de noi, pe el.

Cela din dosul gardului aude și-o cîrnește iute de vine dinaintea curței, în fața porții.

Pușcașii se pun în rînd și *tranc* în mort, de-l risipesc la pămînt.

— Am scăpat de belea.

Străjile răsuflău mai ușor. Vătavul se duce răpede la fereștrău etacului unde dormia boșerul :

— L'am ucis cucoane.

Ceia din casă nu închisăse nici-cum ochii ; mai ales de cînd cu vuetul sburătuilor și-a puștelor, le perise somnul pe-o săptămînă.

— Ce să facem cu el ?

— Acum deodată să-l văd și eu, ș'apoî pe urmă, om videa ce-om face, că mie par'că nu-mî vine a crede că-l mort.

— Ca toți morții, cucoane, d-ta să fii sănătos.

Boșerul își lea giubeaua pe el și iese.

Picală atîta a așteptat și dintr'o săritură a fost peste poartă. Hărgățimea, pușcașii, toți erau strinși în jurul mortului. El dă busna în casă și tiptil intră în etac la cucoană :

— Nevastă, ei nevastă ?..

— Dumneata ești, omule ?

— Eă.

— Ce s'a-ntîmplat ?

— Veșnica pomenire de-acu, am scăpat de el.
Ha! de-l vezi și tu.

Cînd ajung afară, Picală îi astupă gura cu năframa, îi trece briul lui lat' pe după mijloc, o lea de-a sarcina și peste poartă.

Boșerul s'a dat bătut și de data asta.

Dar el avea o ciudă veche pe-un popă dintr'un alt sat, peste deal de moșia lui: îi scosăse o hulă printre oameni. A umblat mult să-și descarce minia, dar nu l'a putut găbi la o strîmtoare. Cînd să dea în stăpînire juruita lui Picală, își aduce aminte de popă și se gîndește că ista cu viclesugurile lui, i l'ar putea da în palmă.

— Măi, numai o bătae să-î dau și m'am răcorit — zău nu mi-ar părea rău de cîte am pățit pîn' acum.

— Ușoară treaba : asta-î o floare la ureche.

— Și ce să-ți dau, să mi-l aducî cobză?

— Ei lasă, hatîrul ista ți-l fac de la mine, mi-î pomeni și dumneata cucoane.

Caută el unde poate și înjgheabă un săculeț de racî; cumpără vr'o cîte-va legături de luminărele de ceară, sare pe cal și trece dealu. Ajunge numai bine cînd se făcea vicernia. Intră binișor în biserică și se dă mai într'un colț.

Un dascal, ș'acela bătrîn, — mîriia acolo la o strană. Picală se cinchește după un stîlp, Intu-
necă tot mai tare. Dascalu mai bolborosește ce
mai bolborosește și pe urmă pleacă, încuind ușa
pe urma lui.

Cînd a socotit el Picală că-î aproape de miezul
nopteî, iese din cotlon și începe să aprindă lumînările
de prin toate sfesnicile și din policandru. Pe urmă
îea racii pe cîte-unu, le lipește cîte-o lumînărică
aprinsă în spinare și le dă drumu prin biserică, de
furnicaû care-n cotro. Făcuse o luminație ca la
Pașii.

După ce ș'a pus la cale trebușoara asta, trece
în altar, îea odăjdiile de la zile mari, se îmbracă
cu dinsele și se așază smerit, înconjurat de strălu-
cire, în strana arhierască. Iacă nu v'am spus,
m'a-m fost luat cu ziua tîrgului: popă ședea cu
casa în ograda bisericeî.

Intr'un tîrziû se trezește presbitera și vede că-n
ferestruie bate lumină din spre biserică. I-a sărit
inima din loc: *fiu*, și de tot să treziască pe popă,
credea că i-a cuprins focul.

Sfințîea sa mai tare de înger : încalță bușmachiî,
își îea antereul între umere și iese să vadă ce s'a
întîmplat. Cînd mai aproape de biserică, s'a minu-

nat, vedea el că foc nu-î, dar nu se putea dumeri cine i-a aprins lumînările.

— Mai ştii păcatele, o fi adormit dascalu-n strană. Şi degrabă, numai dă la uşă, ci se ridică pe-o năsălie, de se uită pe fereastră. Picală de colo, face semnu crucei în spre dinsul şi grăeşte răspicat :

— Gătiţi-vă că s'o apropiat mîntuirea cerului. Cel ce vrea să vie la mine, să se lepede de toate şi să urmeze mie.

Popa rămîne ca prăpădit dinaintea unei aşa feţe dumnezeşti. Fuga înapoi acasă. I se legase limba în gură de minunăţia celor ce văzuse. Aruncă răpede pe el reverenda cea nouă, îşi îea un potcap mai bun, leapădă banii de prin buzunare, îea cheile bisericeşti şi cînd să ieasă, îngîină cu anevoie către preoteasa :

— Rămîi tu în toate cele pămînteşti, pe mine m'o ales Atotputernicul să-î fiu în de-aproape.

Nici nu-l prindea de veste pămîntu pe unde trecea. Cum intră în biserică, cade cu faţa la pămînt înaintea stranei arhierestii :

— Robul tău doamne,

— Fii bine primit între drepti. Intră colea în cui-barul credincioşilor şi fereşte-te în pace : că nu

să trăiește numai cu pîine, ci și cu cuvîntul lui Dumnezeu.

— Slavă ție Atotputernicule,

Și Picală deschide gura săculețului în care a fost pus raci, de primește pe alesul seî. După ce îl înfundă sănătos, prinde sacu la gură și-l leagă pe cal la ciochine, c'avea o șea de cele arnăuțești. Popei începuse a-i părea rău după cele pămîntești.

— Mîntuirea se capătă pin canonisire. Adevăr grăesc vouă: mai ușor îi va fi cămilei să treacă prin urechile acului decît bogatului să intre în raiu.

Bine-cuvîntat să-ți fie numele Atotștiutorule — geme pravoslavnicu de după șea.

— Avem să trecem prin cele douăsprezece vămî; diavoliî încerca-vor să mi te fure, te vor lovi, dar tu să tacî că răbdarea este cheea mîntuirii.

— Asculta-te-voiu doamne.

Mergea cit mergea și numai lepăda și-n sac cite-un harapnic, de ieșea colb.

— Lăudat să fie numele Domnului — scîncia popa.

Cum ajunge la curte, Picală deschee ciochinele, ȳea vălătucul subsuoară și intră înlăuntru.

Cu toțiî așteptaî minunea. Boîerul dase cu mîinile

prin saciz, ca să se încilciască mai bine în chica vrășmașului. Casa era luminată ca ziua. Bogățiile luciați ca pe ceea lume. Cînd a desfăcut sacu la gură, popa o rămas orbit de strălucirea *raiului*. Dă cu ochii și de boier :

— Dar cînd ai fost murit cucoane, de-ai ajuns aici.

Cela n'are timp să mai lungiască vorba și-și încurcă degetele în cînepa popei.

— Sai Doamne, că nebunu ista crede că-î pe pămînt.

— Aici nu se trăește cu trup cu tot: trebuie să-ți scapi sufletul de ispita hoitului.

— Păcatele mele !..

După ce se satură boierul de-întins, Picală îl ăea mai la o parte și-î zice :

— Cucoane, ți-am făcut și gustul ista, ștergi-o de acu. Iea-ți traista cu schimburile și ulciorul cu păcatele, că de-acu eî is stăpîn aici...

VORBE DE CLACA

— Ȑăi tu Ileană, te-am fost văzut azi cu slăpîna moșiei, — de unde veniați?

— De la biserică.

— Mă rog, tu tot la curte slujești?

— Tot.

— Aha!... Și cine mai era la sfînta leturghie?

— Apoi... *din cucoane...* eram numai eu și cu duduca, — da din norod de celalalt, nu știu cine a mai fi fost, că n'am luat sama...

G R I J Ă

Jidanul se întorcea acasă în căruța unui Român. Drumul venia prăvălat și tăea colina în lung. Nu știu ce li se năzare cailor, c'o rup la fugă de scăpăraș roțile. Harabagiul dă el să-î ogoaie, dar nu era chip. La un hop, cîrnesc în loc, răstoarnă căruța și asvîrle pe jidan cît colo, de-î rupe un picior. Cum s'a făcut că Românul nu s'a prilejit. Cînd a văzut el întîmplarea chirigiului, l'a pălit mila și desfăcîndu-și briul, s'apropie să-l oblojiască:

— Iaca așa vin păcatele pe capul omului, pe negîndite! — Te doare rău, jupîne?

— Lasă piciorul acuma: viră mîna te rog în buzunar și vezi dacă n'am stricat ciasornicul . . .

ISTEȚIME

Ungurul găsește pe Român la crîsmă:

— Multă lume mai piciliți voi cît trăiți, —
par'că v'o lăsat Dumnezeu înadins, să rîdeți de
ceilalți oameni.

— Se împrumută lucrurile: noi rîdem de toți
și ... tonții rîd de noi.

— Fă-mî un hatîr: învață-mă o năsdrăvănie,
ca să pot trage și eu un prăpădit pe sfoară.

— Așa? — bine.

Și Românul întinde palma pe masă.

— Trîntește odată în mîna mea, cît ce-î putea.
Ungurul se opîntește și cînd să isbiască, cea fură
mîna răpede și pumnul Ungurului se sdrobește
de masă.

— Iaca picilială: acu du-te de prinde și tu un
prost.

Intr'un tîrziu, Ungurul întîlnește la prășit un

Romîn. Se gîndește să-l piciliască, — după cum învățase și el, — da acu se bătea cu gîndul, pe ce-ar pune mîna: Jos, pămîntul era țărînos și pumnul ar fi pălit ca-n lînă; alături de ogîr era finaț. Chitește el cît chitește și de-odată se luminează la față. Își lungeste palma în lungul obrazului:

— Hai că nu-î păli tu în mîna mea!

— Mare greutate?

— Da să dai virtos, coala bărbătește.

— Dacă nu ți-a plăcea, să-ți ieș arvuna înapoi...

Cînd să isbiască, Unguru își fură mîna de pe obraz și pumnul Romînului i se oprește în falcă de era mai s'o strămute din loc.

— Ei vezi că te-am picilit? — n'ai pălit în mînă.

SOCOTEALĂ BUNĂ

Deamțul iese beat din crîsmă, da beat bine, știî coea, cum să pricepe el să se turtiască la zile mari.

Cum dă-n uliță, vede că lumea se învîrtește cu dînsul; casele treceaî șirag pe dinaintea lui, cum ar trece soldații pe dinaintea lui Vodă.

— Sapristi, pun

Bijble prin buzunar și dă peste chee cu mare nevoie. Se razimă apoi bine de-un felinar și, cum-pănindu-se cînd într'o parte, cînd în alta, așteaptă acolo, cu cheea în mină, întinsă ca pentru a descuia.

Vine paznicul:

— Ce stai aici și nu te cari acasă?

— Acasă!.. las' cară ea la mine. Aștept eu

pun aici. Uite cum trec casele. Când vine a meu,
eu vîr și descuî.

Cînd să învîrtiască mîna, neamtu sughită o dată
zdravăn de poticnește înainte, nimerind cu cheea
în gura străjarului.

RUGĂCIUNEA ȚIGANULUI

○ fi avînd el țiganul noroc la cai breji, nu zic ba, da la furat, știu că nu-î merge. O întoarce el să-î vie bine, o învîrtește, da degeaba, tot îl prinde cu mița-n sac.

Intr'o vreme, ci-că țiganul ș'o pus în gînd să șterpeliască salba de la Maica Domnului.

Cum să facă s'o nimeriască?

Pîndește odată cînd popa nu venise încă la biserică și cum era cam diminecior, norodul nu prinsăse a se aduna în casa Domnului; — dascalul era la tocat.

Țiganul, cum intră, face ochii în patru, îi rotește în toate părțile și amandea în spre făcătoarea de minuni.

Cînd colo iaca că pică un creștin:

— Ce faci acolo faraoane?

— Mă-nchin ...

Cu vorba asta scapă țiganul. Da ciuda lui n'a fost proastă.

Vine în altă duminică, tot așa de cu vreme.

Auzise el din lume, că de ți-l cu vrerea să-ți ieasă o treabă la bun capăt, atunci te puî sub ocrotirea vr'unui sfint.

Cum intră în biserică, prinde a face la cruci ș'a se ruga; dînd cu ochii de icoana lui sfintu Nicolaî, cade în genunchi și s'apropie de mucenic, făcînd într'una la mătăniî. Plîngător, înecîndu-și vorbele în suspine, zice către sfint:

— Mare mucenice Nicolaî, ajută-mî să fur salba de la Maica Precista, că ți-oîu face cadran de aur.

NESTATORNICIE

Așa-î rominul blăstămat pesemne : cît i-î punga groasă și are de toatele cu prisosință, toți i se închină, îl măgulesc, îl încunjură cu ascultare și-î dă din cap la toate prostiile; da de unde nu mai are, apoi îl leaș înaintea și copiii, nu i-s crezute spusele, să vorbiască el ca din carte.

Ș'apoi lucru dracului: sărăciea face pe om mai temător, mai supus, îi taie curajul de-a se ținea dîrz; calicul nu-î deprins să spue *nu*, el primește de bune toate.

Zice că era un om lipsit de tot, perpelit ca vaî de lume, n'avea de ce se prinde un scaî, de gol ce umbla. Averea lui era o pereche de pantalonî mai bunișori: i-î dăduse peste groapă la o înmormîntare!

Este-o vorbă: așa de unde-î mai subțire, de-acolo se rupe...

Odată, omu pune pantalonii pe-un scaun mai josuț: peste noapte șoarecii i-au făcut ciur, îi roșase de abea se mai putea ține petic de petic.

Ciuda romînu a doua zi n'a fost proastă.

Ziua se întîlnește cu niște sătenî în vatra satuluî; prinde a se jelui celora: Toți au pufnit a ride ș'al lua cam la vale. Da unu mai cu cap, unde sare de colo, în bătae de joc:

— Vorbă să fie și spusa ta; mult te-ai gîndit pin' ai turnat'o? — S'o fi mai imbrobodit și tu, că ui'te-o umblă călare: cînd s'a mai pomenit ca șoarecii să roadă tocmai pantalonii!

* * *

Cît o fi trecut la mijloc nu voiî putea spune, da în vremea asta norocul rătăcește drumul și pe la sărăcuțul nostru și-l umple de bunuri.

S'au schimbat lucrurile:

Romînu, după ce mai prinde la unghie, capătă curaj.

Cei din sat i se ploconiau acum înainte; spusa lui era spusă; toți îl ascultaî și se uitaî în gura lui, de par'că-ar fi ajuns vlădică.

Cel ce-și bătuse odată joc de el, îl lingușia și nu știa cum să-l treacă pe dinainte.

Se găsesc ei odată amîndoi la crîsmă. Da ist închiaburit sta mai abătut de-o parte. Cea cum îl vede, unde se preface că l'a apucat grija și zice :

— Nu ți-i bine.

— Ei, is amărit.

— Da ce i?

— Greu de trăit: cîrpești sacul la gură și el se destramă la fund: Am cumpărat mai deună-zi niște feare de plug și le-am aruncat în pod pîn' la vremea aratului; ieri mă sui să le dau jos, cînd colo, ăa dacă mai ai ce : ele toate erau roase de molii!

— Cum să poate! — auzi tu păcate! Doamne, ce-ți mai văzură ochii!..

INZESTRAREA NEAMURILOR

La începutu-începutului, ci-că popoarele nu erau despărțite, trăiau așa la un loc, halandala, fără nici o deosebire în firea lor. Nu hotărîse încă Dumnezeu apucăturile națiilor, nu le rînduise menirea în lume.

Intr'o bună zi, meșterul dă poruncă să vie la el toate neamurile ca să le hărăzuiască partea de bine și de rău pe pămînt.

Turcul, mai cu grijă, se scoală mai de vreme și după ce se curăță și se-nchină, pornește către scaunul Atotputernicului. În drum nu s'abate pe nicăiri: soldat, nu alta. Cum ajunge, se și înfățișază.

Dumnezeu îl întreabă:

— Ei'ce vreî?

— *Bine* Doamne.

— In *bine* să trăiești.

Intră Grecul.

— Tu pe ce ți-ai mai pus gîndul?

— Eū gîndesc tot la *bine*, Atotștiutorule.

— Te-a luat înainte Turcul.

— *Norocu* lui.

— *Noroc* să ai.

Vine Jidanul:

— Da tu ce cei?

— Binele, Luminat.

— Binele l'a luat Turcul.

— *Alcă!*

— De *leî* să nu te mai saturî.

S'arată și Bulgarul.

— Ție ce-ți poștește gustul?

— Binele, Meștere.

— A venit Turcul măi de dimineață.

— Ei, ce *prost* am fost, că n'am venit eū întâiū!

— *Prost* să rămîi.

Rominul se mai oprișe pe la niște tufe de căpșune și întîrziase. Cînd se-nfățosază, Dumnezeuî îi zice cam răstit:

— Dar tu ce cauți?

— Binele, Stăpîne.

— Binele-î la Turci.

— Norocul lor.

— Pe noroc a încălecat Grecul

— *Dar* eă cum rămîn?

-- *Darnic.*

S'a p rîndat Ru il, Nem il, Unguril  i le-a dat Dumneze  ce-a apucat.  iganul găsise de dimineată o ciupercă,  i p n' a scăpărat de-a înjghebat foc s'o coacă, îl luase ce lal i înainte.

—  ie ce să- i mai da ?

— Să-mă da  binele, M rite.

— L'a luat Turcul.

— Dar e ?

— Darul i-al Rom nului.

— Alei!

—  i lei   i-a  scăpat din mină.

— Ap i nu-  *batjocură* asta, să mă la i a a pe dinafară?

— De *batjocură* să fi  c t îl trăi.

ARHANGHELUL GABRIEL

De trăit, trăia bine românul, c'avea de toate: casa lui era stup, nu alta. Il strica numai un lucru: nu-l făcea nevasta copil.

Și-și zicea el:

— Pentru cine mă strădănuiesc și răsbat prin toate? Pentru cine strîng eu avere? Dulceața bunurilor n'o cunosc, căci n'am un copil din singele meu, care să-mi împrăștie grijile c'o gîngurală, să-mi descurețască fruntea c'o atingere de degețele.

A umblat femeea prin babe, s'a dus pe la vraci, a întrebat de doctori, — dar în zadar: Nu odrăslește din piatră, macar de-ai uda-o și cu lacrimă.

La urmă a încercat și la popă: Dumne-deu e mare și toate i-s în putere. Da sfinția sa, om blăstămat: cînd a văzut el nevasta rotongioară

și cu vin în coace, a căzut în gura lăcomiei și-a pus gînd necurat asupra ei:

— Bine fică; eă am să mă duc la biserică ș'am să cer sfatul Arhanghelului Gabriel. Vină mai încolo și ți-oîu spune răspunsul.

Maî subsară nevasta vine după vorbă:

— Noaptea asta, — cînd vor cînta cucoșii de-a doua oară, — va veni Arhanghelul la tine și te va bine-cuvînta să rodeștî. *Rămîne acu să se poată strecura pe poarta raiului, fără să-l simtă Sfintu Petrea.* Vezi de-l primește bine. Barbatul să ți-l depărtezi de casă.

Nevasta bucuroasă, aleargă într'un suflet să spue omului ei.

Cela, — nu papă lapte, — pricepe șiretlicul popei și să gîndește să-î tragă renghiul. Nevasta tae păseri, face plăcinte, scoate într'o botă *de cel mai bătrîor* și gătește masă ca pentr'un oaspe coborît din ceriū.

Barbatul o lasă de capul ei, ducîndu-se prin vecinî.

Cînd a prins a cînta cucoșii de-a doua oară, Arhanghelul s'arată-n prag. Era întocmai după cum și-l inchipuisese în mintea ei frămîntată de nestrămutată credință: Imîrăcat în alb, cu ari-

pile întinse, ușoare și străvezii și cu creangă de . . . răchită-n mină.

— Pace ție muritoare, fi! bine-cuvintată între mueri.

Orbită de atîta lumină, cade cu fața la pămînt.

Popa minîncă din toate, soarbe vinul și cînd să blagosloviască creștina, aude vuet de ferări pe la fereastă.

Sare ca apucat și cînd se-ntoarce, minune mare:

Invălit într'un leghiceriu negru, scuturînd de să te-asurziască un smoc de chei, s'arată bărbatul mînios:

— D'apo! bine Gavri!e, cum ieși tu așa din rai! și nu-m! dai de știre? Iți faci de cap m!i răule? D-ze! e mîniat foc; de cu sară, strigă la mine: „Unde-! Arhanghelul? . . Petre, de ce nu deschizi ochii în patru, să vezi cine intră și cine ieșă din rai!. Petre, am să dau cheile altuia, că mi se pare c'!i lunecat în stricăciune; m'o! pomeni cu jumătate din iad aici pe capul me!“. Auzi tu m!i derbedeule? Apo! cum să mă fește!ști tu pe mine, om bătrîn! Tu umbli pe pămînt după mueri și e! stau cît mi ți-! ziulica la poartă, tremur în frig și-n ploae . . . na, să ții tu minte.

Și *Sfintu-Petrea* face poc cu cheile în capul *Arhanghelului*.

Dă el cît dă cu cheile și de la un timp unde apucă un scăunel și prinde a măsura: săria așchiile prin ferești. După ce rupe scaunul, încurcă miinile în chica sfîntului și-l tîrnuește citu-i casa.

— Aî să mai ieși din raiu fără știrea mea?

Și-l face scăpat pe ușă.

Fugia Arhanghelul de par'că sbura, — macar că-și prăpădise aripile pe sub pat.

Romînul mai svîrle c'o scurtătură după el:

— În ceriū, nemernicule, că te calc din urmă!..

După ce se mai desbuimăcește, femeea cată cu desnădejde în juru-î și murmură suspinînd.

— Nu putea să mai întîrzie pe drum bătrînul dracului?..

INTRE GRADE

Șirurile de soldați creștau în toate părțile fața verde a șesului. Ostașii erau în mare fierbere. În ziua aceea venia generalul să facă inspecție. Numai fruntașul Promoroacă nu se prea dădea grijei.

Generalul sosește pe cîmp, cercetează trupele și rămîne mulțumit de instrucție și de rînduiala lucrurilor.

Se dă repaus.

Generalul își aprinde o țigară și înconjurîndu-se de ofițeri, mai vorbește cu ei de-ale căzărmei.

Da fruntașul Promoroacă, pehlivan din fire și bun de pozne, își sucește o țigară și dîndu-și capela pe ceafă, pornește prietenos în spre superiori.

— Știi ce generale, dă să-mi aprind și eu țigara.

Ceea rămîn trăsniți. Generalul, de cît să-l străpungă cu privirile:

— Cum de-ndrăsnești tu, bădărane, să vorbești cu atîta ușurință ?

Fruntașul îl atinge c'o mișcare glumeață de umăr și ferindu-l cu podul palmei îi zice rîzînd :

— Haide-haî, vorbă să fie!.. Înțăleg să nu în-drăsniască soldații, da-ntre noi gradele ... nîț...

PARECHE

Uită-te la mă-sa,
Și cunoaște pe fică-sa.

Da ș'atita potrivială nicî că se mai văzuse: anume să le fi făcut Dumnezeu și tot nu s'ar fi lovit așa. Nu-și legaă nicî măcar fustele de leneșe: de celea care mătură casa o dată-n lună ș'atunci scot gunoiul în poala cămeșii. De pieptănat nicî nu-și aduceaă aminte: părea că-n loc de cap, aă cîte-o mogîldeță de cîlți. Vorbele le scoteaă cu cleștele se-ntindea cuvîntul în gura lor, ca moarea cea stricată.

De soare nicî nu știaă că apune orî răsare. Se treziaă cu el la prînz și-l lăsaă în chindie.

Intr'o în spre ziuă de toamnă, se-ntîmplă un cutremur mare și le trezește din somn. Zorile se revărsaă. Nu trece mult și prind a cînta și cucușii de

sculare. Fata, buimacă, cu ochii cîrpiți de somn, face către maică-sa cu mirare :

— Auzi cum se-ngîină cucoșii toamna ?

— Aud dragul mamei.

— Oare să poată cînta și iarna ?

— Știu eu ? ! Orî cum : iarna orî fi cîntînd, orî n'or fi cîntînd, anume nu ți-oiu putea spune — da vara știu că nu i-am auzit niciodată...

HATÎR PENTRU HATÎR

Un duhovnic, avea obiceiul să iee de la cel ce se spovăduia, cîte un irmilic de fie-care păcat.

Odată se duce la el un *bun-cu perjă*, să se mărturisiască :

— Ei fiule, omu-î om şi păcatele-s pe oameni. Spune tot ce ai pe suflet, că Dumnezeu ăeartă greşalile pocăitului:

— Ai furat vr'odată ?

— Nu.

— Poate ai clevetit ?

— Nicî.

— Aşa prin mueri, n'ai umblat ?

— Nu.

— Cum, n'ai greşit nimic, n'ai făcut nimic ?

— Nimic, părinte.

— Adă-ți aminte bine, nu se poate om să nu șchiopăteze odată în viață. Poate te-ai gândit măcar să faci un păcat?

— Nicî n'am visat.

— Cum asta? Știi ce bre ... zi c'ai furat doi boi.

— Da un' se pomenește!

— Nu zic c'ai furat, — feriască Dumnezeu de așa gînd, — da tu spune așa ... *fă-mă și tu un hatîr.*

-- Ei bine părinte, am furat ...

— Cum se poate? Mțțț... Da Dumnezeu e mare: m'oiu ruga lui și te va ierta. — Dă-mi irmilicul.

— Că nu-l am la mine — da ți l'oiu aduce, mai așteaptă-mă.

Cela, amărit de poznaș, se duce și curmă dintr'un capăt de rețevei o roticică, tocmai cît un irmilic de mare; o învălește într'o petecuță și la o răs-cruce, întîlnind pe popă, i-o pune în mînă.

— Ț'am adus părinte juruita.

— Bine, bine fiule...

Și făr' să se mai uite, îi dă drumul în buzunar.

Maî încolo, scoate iute petecuța cu irmilicul.

Să turbe, nu alta. Dă răpede înapoi:

Păi bine, mă tu făr-de-lege, cum îți bați joc
de darul meu? Irmilic îi acesta?

— Știi ce părinte: *fă-mă și mie un hatâr*, zi
că-l irmilic...

CĂRĂBUȘ

Ce-î vine țiganului, numai dă sfoară prin sat că, vrăjitor ca el nu s'a mai pomenit de cîndu-î lumea: Inghiață laptele în țîța mamei și-ți gi-cește și... cîți ani are să-ți mai trăiască soacra.

Omu-î ca oaea: ajunge să sară una-n gîrlă, că celelalte dau orbiș după dînsa:

N'avea timp țiganul să-și tragă sufletul, de mare înbulzală ce era la dînsul. Lume de pe lume, cu cățel cu purcel, buluc, toți dădea năvală la el. Nu-î vorba că le și potrivea: îți spunea și ce nu gîndia...

Da fudul și țifnos!.. Inproșca cînd vorbea. Să nul fi atins c'un cuvînt că-î săria țandura, se făcea foc, trăsnea și huia de ridica toți cîinii din sat.

Țiganului îi zicea *Cărăbuș*.

În vremea aceea, Turcu era mare și tare aici,

tăea și spînzura după plac, nimenea nu întreba de-î cu cale orî ba cutare treabă.

Stăpînul din satu lui Cărbuș, — un turc care nu prea știe multe, — aude de isprăvile țiganului și-și pune-n gînd să-l prindă cu oca mică : Intr'o zi, umblînd el pe moșie, vede-un *cărbuș* ; îl prinde și strîngîndu-l bine în mînă, pornește spre sălașul gicitorului. Abea o putut să se strecoare prin norod de-a intrat în bordei.

— Eî bre... gîcește tu : ce-î la palma mea ?

Și ridică pumnul strîns bine în spre țigan.

Baragladina o sfeclise. Nu știa cum s'o suciască, s'o nimeriască. Cu turcul nu-î de șuguit, el e-ntr'o ureche.

— Spune tu odată... anasini sictim... ce-î la palma mea ?

Și nici una, nici două, înșfacă pe țigan de chică. Intinde, trage, tîrnuește toată casa cu dînsul. Țipa faraonul ca broasca în gura șarpelui ; aî fi crezut că i s'a aprins părul în cap.

Turcul rîdea și tot feria mîna cea cu taina.

Încă-o morăială și face scăpat pe țigan. Să fi văzut fugă... glonț, nu alta.

Maî încolo se oprește și vălcărîndu-se, zice oftînd :

„Ei sărace *Cărăbuș*
Da pe-acui mină-ncăpuși!..“

— Așa bre, *cărăbuș* — de ce n'ai spus'o deodată?

Turcul deschide palma și giza, întinzînd aripile, își dă drumul în aer bizîind.

— Bun... halal vrăjitor... *cărăbuș*: ai gîcit...

LA TEAPĂ

Fac nunta frumușel și însurăței s'așază în căsuța lor. Isî erau pe plac; se-nțelegeau în toate; — numai nevasta avea un cusur: nu potrivira bucatele după gustul bărbatului. Și doar se muncia ea într'o părere să-î nimeriască odată placul, dar nu era chip și pace!

— Degeaba; orî cum-îi întoarce-o, nu faci tu mîncarea cum o făcea mama...

De la o vreme—după ce s'a mai învechit sita, — a început a se mai trage și de păr.

Traiul se-năspria pe zi ce trecea.

Odată femeea se iea cu treburile pe afară și uită fasolele la foc, de-aî fîert pîn' s'aî afumat ș'aî ars pe fundul oalei.

De scîrbă nu mai știa încotr'o s'o apuce.

Cînd i-a venit omul de pe unde fusăse, i-a pus masa cu frică. Isî aștepta cu groază osînda.

Bărbatul prinde a mânca din fasole cu poftă:

— Bine c'ăi mai învățat și tu a face mâncare;

— ia acu înîi place: cu fasole de-acestea m'a crescut mama...

Omului nui-i îndămină, pîn' nu-și dă în petic...

SĂMINȚĂ DE VORBĂ...

— Jaca nu-î cățel...

— Ba-î cățel.

Și fetica săria pe genunchii lui tată-su, îl apucă de barbă, îl trăgea de musteți, inciudată foc că nu vrea să spue și dinsul că țincu-î cățel.

— Are ochi ca toți cățeii, schelălăe ca dinșii... da nu-î cățel!..

— Ba da.

— Ba nu.

— Ba-î așa.

— Ba nu-î așa.

— N'are labe?... nu l'a făcut Dolca?... n'are urechi ca toți cîinii?..

Tatăl e liniștit, zimbește șiret, netezind țincul.

— Ui'te are labe, l'a făcut Dolca cățeaua, are urechi ca și cîinii... da vezi că tot nu-î cățel!..

— Ba da, da, da...

— Ba nu, nu, nu...

Fata necăjită bate din pumnii și-o ține pe-a ei;
mai să dea în plîns de ciudă.

— Da ce-î dacă nu-î cățel?

— Are coada cîinilor și sub coadă tot ca ei;
părul e tot ca a cîinilor... da nu-î cățel, nu-î!...

— Da ce-î atunci?..

— Iacă nu-î cățel!.. gura-î ca a masei; sugă
ca toți ținci; are să latre ca și cîinii... da tot
nu-î cățel!

Fata, în culmea necazului, pornește-n plîns.

— Da ce-î, dacă nu-î cățel?..

— Ia-î cățea... proast'o!

Și tatăl întoarce țincul cu gaidel-n sus și-l în-
tinde spre nasul feticăi.

Vezi?..

DUPĂ ÎMPREJURARE . . .

○ Țigancă bătrână da să treacă peste-o punte ; cum însă lemnul se jălăvise de ploae, și deșaga îi era plină cu de căpătat, sta la gânduri, de teamă să nu țieziască părăul cu trupul și cu tot bunul ei.

Cumpănindu-se dînsa așa cu judecata, țiecă a-junge acolo și-o catană.

— Fă loc, dogorit'o, să trec.

— Ba nu, mînca-te-aș, — să nu lași baba la haman, că te lasă ibovnica. Ești mare și-nvățat, voinic și din viță. Să trăiești ca să-ți porți numele. Ai fost la Plevina de te-ai bătut cu turcii te cunosc eu, lasă . . . Trece babei desaga dincolo, c'ai s'ajungi ghineral și poate chiar fruntaș ; văd eu că ai călcătură de om norocos . . .

— Strînge-ți baerile gurei, păstramă afumată, și fă loc, că te dau pe gîrlă

Soldatul o apucă de-un umăr, îi face vînt la o parte și trece puntea fluerînd.

Da țiganca din urmă, pîrjol :

— Aî fost tu la Plevina, măi prăpăditule? — din gard. Te-ai bătut cu turcii, hai? — pe malul rîpei și pe după tufari. Ai tu ibovnică, janghinosule? — pe soacră-mea. Din viță ești tu, mango-situle? — fecioru jîtarului, făcut cu muta boarului. Aî să ajungi ghineral, păcătosule, cînd oiū hi eū nevasta mitropolitului. Auzitu-m'ai, tu, măi oropsitule? — Să te duci învîrtindu-te ca roata cea hodorogită și pîn-îi ajunge acasă, să te ajungă și vătămătura, iaca așa, na...

IMPĂCARE

Toată suflarea pământului era mulțumită de partea cu care-o învrednicise meșterul lumei: Pășerile, mai răpezi ca săgeata, lunecaū printre cren-gile stufoase; peștii se răsfățiaū în unde; jigăniile infundase codrii. Pretutindenī bucurie și laudă creatorului.

Dumnezeū, după ce-o așezat totul după rîndu-ială, se întinde lenos pe-o muche de nour și răzemîndu-se cu-n cot de lună, căta spre pămînt cu mulțumire. Chitia și el, că de data asta a făcut totul cu potrivială și că n'are să se iște nici un bănat.

Aș... lumei numai moartea-ī intră-n voe.

Sfintu-Petrea aduce o jalbă. Dumnezeu se ridică în podul palmei:

— Cine are a se plinge în potrivea mea, Petre?

— Femeile, meștere...

— Ah... mi-am făcut singur necazul! Ce-mă mai trebuia și calabalicul acesta!..

— Ea o belea pe capu bieților oameni!..

— Și ce aū a-mă mai bănui?

— Nu știū... spun că vroesc să grăească ele cu lumina voastră. Ia auzi-le ce huet fac la porțile cerului! Nu le mai înțălegi vorba: par'că ar gîgi un cîrd de gîște.

— Zile să vie.

Și Dumnezeū mînios se lasă iar într'un cot.

Cu toatele daū busna huruș. Din gură trāncniaū mai dihaī ca roata moreī și cu picioarele boncāniaū de să nārue podeaua cerului.

Sfîntu-Petrea le țistuia din urmă.

— Ei, cum vi-ī soliea?

— Poī — face una măi ajunsă de cap — ne-aī nedreptățit, să nu vă fie cu supărare.

— Cum?..

— Credem că nu-ī cu cale, așa cum ațī rînduit înălțimea voastră treburile: Toată jigania de pe fața pămîntului, de cum leapădă fătul, e scăpată de necaz; una că numai bolesc după facere, apoi unde măi puī că, puiul cum iese din mamă, umblă pe picioare, sugă singur făr' să dea de grije nimăruī!.. pe cînd noi păcătoasele!.. Ș'aici femeile

se pun pe plîns. — Noi chinuim cu anii ! apoi asta î dreptate?..

Plîns'aū ele de curgeaū lăcrimile gîrlă și de scîncitul lor, nu se mai auzia, nicî toaca-n ceriū.

Dumnezeū zimbește răutăcios:

— Bucuriea-și are partea ei de scîrbă: Voi stați toată vieața voastră sub aripa bărbatului pe cînd celelalte dobitoace se întîlnesc numai odată-n an cu jumătatea lor. Dar dacă vreți numai de cît să vă rîdic grija și supărarea, bine: să fac ca și voi, să vă găsiți numai odată pe an cu bărbatul..

Murmur în muerat; cîrtiaū și morocăniaū între ele.

— Ce spuneți, vroitiți?..

Una, ȳesă din grămadă și punîndu-se pieptiș în față lui Dumnezeu, zice:

De-aș mai trage, cit am tras,
De bărbat tot nu mă las ...

Nici una nu s'a învoit la schimb și cu chipul acesta a împăcat Dumnezeu și pe femeī...

VORBE DE CLACĂ

— Hai și noi azi la biserică, — că-î praznic împărătesc.

— Da unde-î chip, nu vezi ce blăstămăție-î afară? — dai în glod pîn' la glesne.

— Ce-î de făcut? Citu-î ziulica de mare, să stai în casă, urăști! Da oare să ne ducem la crîsmă?..

— Dă bre, știu eu!

— Și romînu se scarpină-n cap.

— Doar așa pe lingă gard, să ne tragem...

CÎND LA DICĂ, ATUNCI NIMICĂ.

Odată ... de mult, pe când poveștile, ci-că împăratul hotărîse să-și mărite fata, voia să scoată spinul din ușa.

Dă el de veste în lume, că cine i-o spune care-î mîncarea cea mai bună din toate, acelaia are să-î dea fata.

Țiganul, aude și el de asta, și nici una, nici două, își pune în gînd să încerce marea cu degetul. Șiret,—cum îi el din fire,—începe a întreba prin sat de unul de altul, cam ce mîncare ar fi mai de soiă.

„Ce știe un sat, nu știe un om singur“.

— Și la ce-ți folosește să știi care-s bunătățile pămîntului, cînd n'ai cu ce?

— Ia nu-î rău să cunoască omul...

Da să spue el gîndu? — pace.

Lumea ca lumea : unu-î spunea una, altul alta ... la urmă însă, l'au sfătuit mai mulți, că pielea

găinei și limba vacei ar fi bucatele cele mai cu multă cătare.

Își face țiganul un cuptor de pită ș'o iea la drum, în spre stăpinire. Tot drumul, bodogănia într'una ca doar' n'ar uita:.. *limba vacei și pielea găinei.*

Ajunge la scaun:

Crai îmbrăcați numai în fireturî muiate în aur, feciori mîndri la vedere și falnici la statură, tineret cit frunză pe codru; alergase băetaniî din cîte tus-patru colțurî ale pămîntului.

Cu toțiî s'aû pus pe ris, cînd aû dat cu ochiî de țigan; se minunaû ei cum de iewa trăsmit bara gladinei una ca aceasta prin gînd.

Împăratul s'a încrucit și el, dar vorba de împărat e vorbă, nu putea să nu întrebe și pe țigan să-și dee știința.

— Ei, da tu, ce mîncare crezi că-î mai bună de pe pămînt?

— Păi... eu așî dice că: *limba găinei și pielea vacei.*

PATIMA CEA MAI URÎTĂ

Dacă s'a văzut mare, a plecat băetanu-n lume, să-și caute singur de cap, n'a vrut să mai stee sarcină în spinarea lui tată-su...

Multă vreme n'a știut părinții nimica de capătul odraslei lor, că n'a vrut să le mai dea de știre.

O dată, vine un cunoscut s'aducă moșnegilor bucurie.

— Uî'te, am fost c'o treabă a mea în cutare tîrg și m'am văzut pe-acolo și cu feciorul domniilor voastre.

Da bătrînul întreabă:

— Și cum de l-ai întîlnit?

— Ah!.. mi-î că vă voiû strica bucuria:—era la iarmaroc, înconjurat de-un cîrd de mueri, de celea fără nici un căpătăiû; îl trăgeau care-ncotro. Nu mi-a mirosit mie tocmai a bine...

Da bătrînul zice liniştit :

— Eheheî... tot băetul meu rămîne, nu-î nevoe, cu vremea se tîmăduie de boala asta ; omul mai îmbătrîneşte, are să ingenunche el odată, ferească Dumnezeu de mai rău...

Mai trece un răstimp.

Cunoscutul vine iar cu veste bună la moşnegi :

— Am întîlnit pe fiul vostru...

— Ei, da acu cum l'ai găsit ?

Intreabă moşneagul neliniştit.

— Rău de tot ! — Cum nu se poate mai rău : vr'o doi îl duceau legat cot la cot, ci-că furase nişte cai.

— Nu-î nevoe, tot feciorul meu rămîne : are să-l bată, l'or mai dojeni, şi de la o vreme trebuie să se îndrepte — ferească D-zeu de mai rău...

N'o fi trecut multa vreme la mijloc şi cunoscutul vine din nou la bătrîni.

— Te-ai întîlnit şi-acum cu băetul meu ?

— Da.

— Şi ce urmări are ? Merge mai către bine ?

— De bine nu prea bine, da orî cum, tot s'a mai îndreptat : — l'am găsit beat într'o crîsmă, dormia acolo pe-un divan. O fi făcut vr'un chef şi el, ca omul, cine nu bea cînd are ce ?

Moşneagul se încruntă şi oftează din adîncul sufletului:

— Ei, de-acum l'am prăpădit, nu mai am fecior...

— Da de ce?

— Beţia să ţine de om ca scaiul, cînd te-o încăleca dînsa, apoi te-ai pricopsit, nu te poţi scăpa pîn' ce nu ţi-o cădea lingura de la gură.— Nicî o slăbăciune nu-î mai rea de cît beţia. Mî-am prăpădit feciorul de acum...

Şi bătrînul a prins a plînge.

CUM ERA VREMEA?

De cu sară, boșerul lasă vorbă țiganului că dacă vremea se va arăta a ploae, să se ducă la tăeat nuele — așa mai după cîntători; de va fi senin, să porniască la încărcat pae...

Dar una-î vorba și alta-î treaba.

Zisa boșerului a intrat pe-o ureche ș'a ieșit pe cealaltă. — Trecuse alba dealul...

Țiganul pune capul pe pernă sara și se trezește tocmai a doua zi, odată cu soarele.

Boșerul foc pe țigan:

— Ce-am vorbit eu jivină-afurisită, fund de ciaun ce ești... Cum a fost vremea?

— Să ma ȳerți, sarut mîna!.. Nu era nici moșag, nici senin: era... cum e mai bine de dormit, mînca-te-aș!..

CANONUL CALUGĂRULUI

Țănăstirea venia în deal; fântîna, cu apă limpede și rece, era-n vale; satul... cam la o asvirlițură de băț de fîntînă.

Nevasta venia des la apă, că dă, apa numai de băut nu-î așa bună, da-ncolo trebuie la tot pasul. Călugărul, cum să nimeria, tocma cînd venia femeea, atunci să trezia și el pe cărarea din spre fîntînă. Cum da cu ochii de dînsa, n'avea altă vorbă de cît:

— La apă cumătră, la apă — hai?

— Dacă trebuie, ce să-î faci părințale.

Intr'o zi, după o bură de ploae, venia iar la fîntînă. Ca să-și mai apere fusta de udeală, o prinsăse c'un capăt în briu.

Călugărul își scurgea ochii uitîndu-se la picioarele goale și plinuțe ale femeii:

— Doamne, cumătră... frumoase pulpe mai aî.

— O fi, că-î lumea rea . . .

Din ziua aceea, călugărul cum o întâlnea, nu mai schimba vorba.

Azi așa, minî de-așîșderea; — nevasta dacă vede că nu-î de-a scăparea, s'apucă de spune bărbatului. Cea, omul dracului, — în viață nu-și prea rupsăse opincile ducîndu-se la biserică, — pune în gînd să i-o facă sfîntului și povățuește femeea: că, de i-a mai zice, dînsa să-î răspundă: — Dacă-s frumoase, nu-s frumoase numai pentru mine, ci și pentru sfinția ta . . .

A doua zi, nevasta răspunde călugărului, după cum o sfătuisese bărbat-su. Cînd aude blagoslovitu, svîrle cu potcapu-n sus :

— Și pe cînd cumătriță?

— Iaca și pe disară dacă-î putea să te furișezi și dacă ți-î vierea — bărbatul mi-î dus la moară . . .

* * *

Odată cu întunerecul, hop și popa la ușă. Dura la deal, dura la vale, se mai vinzolesc, se serută . . . la urmă de tot, călugărul începe a năzui la muere . . .

— Mă rog părințele, mai îngăduie oleacă, îi de vreme și să nu dee cine-va peste noi.

Nu trece mult și numai s'aude la poartă:

— Aho... aho...

Da nevasta—șirată a dracului—sare de parc'că-ar fi picurat'o cu smoală și prefăcându-se spărieată aleargă tremurînd spre ușă:

— Vai de mine părințele... păcatele mele, în ce iad m'am înglodat... Ce fac eu acu? !.

Apoi ca pălită de-un gînd se-ntoarce iute. — Da călugărul rămăsese prostiț.

— Știi ce?... suî pe cuptor...—pune miinele-n șold și să stai nemișcat... stîncă de piatră nu alta... auzit'ai? — Că de m'a întreba, am să-î spun c'am cumpărat o oală mare, de cea cu două torti. Sfinția ta, tot ești îmbrăcat în negru, nu te mai cunoști...

Zis și făcut.

Intră și romînul.

— Buna vreme nevastă.

— Mulțumesc bărbate... te-ai întors?

-- Întors nevastă...

Romînul, prinblindu-și ochii prin casă dă de călugăr:

— Da acolo ce-î?

— Ce să fie?... ia am cumpărat o oală mai încăpătoare; sprijini la nevoe niște borș într'însa.

— Incaltea-î bună?

— Dă . . . de bună, am luat'o eă . . .

— Numai de n'ar fi dogită.

Și cum era cu iușca pe umăr, o apucă și-ncepe a măsura oala.

Cind romînul da, călugărul de colo făcea: *baîi* -- da știî prelung, cum fac oalele cele arse bine.

— Nu sună frumos cu iușca, am să-ncerc c'o despicătură de lemn.

N'apucă bine să ieasă și călugărul sare de pe cuptor.

— Ce să mă fac cumătră, mă gătește . . .

— Las' că te scăp . . . îmbracă iute cămeșoiu ista și vîrite subpat, c'am să zic că mi-a fatat mînzata.

Călugărul ascultă.

Vine și romînul c'o jărbie în mîină.

Din prag vede o pată albă sub pat.

— Da acolo ce mai ai?

Și se face a uita de oală.

— Iraa . . . ui'te nu ți-am spus: a fătat Joiana noastră.

— E toloșcan încaltea?..

— Tea! . . un rărunchiu, nu alta, e plinuț ca un harbujel.

Romînul s'apropie și isbește cu picioru în vițel.

— Cotî mlacule... haide odată, scoală mămăligă mare...

Şi nu slăbia cu datu. — Da călugărul de colo :
meaaa...

• — Ptiu, da mălăcos-îi, nici că s'ar da sculat.
Isbiturile curgeaŭ una...

La urmă, unde începe rominul a trînti cu despicătura.

— Da ai să-l omorî bărbate că abea l'a lepădat măsă.

— De cît așa mălăieţ, mai bine-l minînce cîinii.
De la o vreme îl răsbeşte şi pe călugăr şi sare în picioare.

Rominul se cruceşte.

— Eŭ îs taică... un păcat m'o adus pe-aici...
ispita diavolului — iartă-mă tăiculiţă.

— D'apoî acolo-î altarul părinte?..

Şi-î mai croeşte vr'o două.

— Mă rog...

— La biserică se roagă. Foarfecela nevastă ş'un smic...

— Nu-ţi face rîs de mine — păcatul m'a mînat.

— Păcatul? — păcatele aŭ canon...

— Am să mă spovăduesc ş'am să-mî fac canon...

— Ce-î în mîină, nu-î minciună; știu eu ce-î
mai face pe urmă?

— Iaca acu bat o mie de mătănî.

— Ce mătănî...

— Fac ce mi-î zice atunci — numai să scap de
ruşine...

— Apoi iea să-mî trecî prin rişniţă patru stam-
boale de popuşoiu — da după ce i-oîu jilăvi bine;
iea sama să-mî faci făină molcuţă — că altfelîu
te fură sfîntul...

— Rişnesc, taică, rişnesc...

* * *

Zorile l'o apucat învîrtind la rişniţă.

Desbrăcat numai în cămeşă, learcă de apă,
trăgea de hadarag, de să strămute piatra din
veşcă. Huruitul rişniţei tremura greoiu în liniştea
acelei dimineţi de vară.

Aşa cam pe la prînz, dă gata popuşoi.

Da pe la fîntînă, n'a mai dat călugărul cît a
trăit...

LA TEORIE

Căpitanul Macarie stăpînia moşia Bălţaţii. Printre harghiţii din ogradă era şi un ţigan — crescut de mic la curte. Cînd a venit vremea să-l ia la meliţie, căpitanul învîrteşte lucrurile cum ştie şi face să-l pice faraonul în compania lui, — că-l era drag ş'ar fi vrut să-l mai scape de la greu.

Intr'o zi fruntaşul întreba recruţii de pe ce se cunosc gradele.

Vine rîndul ţiganului :

— Cine comandă compania — 12-a ?

— Domnul căpitan Macarie Dumitru.

— De pe ce cunoşti tu că-l căpitan ?

— Hi... cum să nu-l cunosc, dacă-l de la Bălţaţii!..

GREBLA

Se-ntorsăse de prin străinătăți acasă la țară, să facă vara cu părinții. De cînd învăța pe de parte uitase a grăi romînește.

Umbla el prin sat, da cînd să se dee în vorbă cu care-va, nu nimeria cuvintele: acu dă! numai de n'aș zice vorbă de ocară, nu știu dacă uitatul era pricina, orî se mai marghiolia și el așa, să samene a nație...

Țăraniî numa-și dădeaŭ coate pe dîndos:

— Apoi cucouașule, limba 'mnetale s'a dat după vorba franțuzuluî, s'o ascuțit, s'a făcut mai delicată, nu-î ca a noastră lată și tăpălăgoasă...

Se duce odată pe cîmp. Primblîndu-se el pe lanuri, dă peste-un creștin care grebla niște coșitură. Romînu, cum-îi el: într'o treabă nu se prea amestecă așa nepoftit, da-n cislă intră și ne-tras de mîneacă:

— Îți mai porți uritul pe celea dealuri, cu-coane. Umblă că ești tânăr, și nu te țin nevoile-n loc: că dacă-î îmbătrîni și te-or încungiura plodurile, apoi ți-a trece pofta de hoînărit.

Omu-î spune cîte-n lună; o începe de la Adam ș'ajunge unde-a dus mutul roata și surdu iapa. *Cuconagul* nostru rămăsăse ca de piatră; înghina cîte-un cuvînt pocit ș'apoi ducea degetul la frunte ș'asuda pîn' să nimeriască o altă vorbă.

Romînul sta cu bărbiea răzămată-n în coada greblei și se uita minunat la tînăr:

— Vine departe tîrgu acela, unde ești cu învățătura?

— Departe.

— Tot să fie ca la o mie de poște...

— Mai mult.

— Elei!..

— De-acolo înainte nu mai este pămînt, tot apă.

— Auzi tu, minunăție!.. Și ce-ai gîndit de te-ai înstrăinat așa? N'ai aici de toate? — de să minînci cu lingura și tot să mai rămie...

— Învăț carte.

— Cu drept; omu de ce știe, de ce-ar vrea să mai afle. Numai mă gîndesc ce trebuie să fie în capul 'mnetale: — învățăturile de pe lume, ai?..

— Aşa-î.

— În țara aceea trebuie să se fearbă piatra cea scumpă: simburile înțelepciunii și cumpăniala gândului...

— Cum zici.

— Acolo-î marginea pământului?

— Acolo.

Rămîne abătut:

— Ce-am văzut și ce cunoaștem noi! Am văzut cîmpul și pădurea și ne pricepem să luăm o sapă de coadă. Da lasă, umblați măcar 'mnevoastră, noi om munci aici, că nu tuturor li-î dat să știe!..

— Și ce faci aici pe cîmp?

— Adun fin.

— Cum îi zice istia cu care învăluești brazdele?

— Și zeu, chiar i-ai uitat numele?

— Nu-mi aduc aminte.

Da cu vîrful botinei tot apăsa în pleptenele greblei, de mai îi îngropase dinții. Cînd îndesa mai tărișor, coada numai da să scapete de sub bărbia omului.

— Ia mai gîndește-te; — că orî cite-ar învăța omul, tot — îi mai rămîne în cap un locușor pentru vorbele cu care-a crescut...

Romînu îl măsura din ochi și vedea bine că se fasolește, ca să pară a limbă străină. Își pune în minte să prindă pe boîer cu oca mică. Cînd a simțit el că cela apasă mai virtos în greblă, ridică capul și dă drumul coadei de se oprește tocmai în nasul boîerului.

— Iiî... afurisită *greblă*!..

— Așa-î zice cucoane, — i-aî dat peste nume.

INTRE DOUA FOCURI

Odată, așa de la beție, să ȋeaŭ la bătae în crîșma unui ovreŭ doi buclucași. Orî cum, unul din amîndoi trebuia să mîinîce chelfănială. Cel bătut, purcede judecată în potriva celuiîlalt, jăluindu-se cum că l'ar fi stîlcit fără nici o vină — și pune martor pe crîșmar.

Da înpricinatul, face ce face, și întilnește pe jidan :

— Să nu cum-va să mă dai de gol, că te pîrjolesc ca pe guzganî...

Potrivnicu, pe de altă parte, îi hotărăște să spue cum a văzut :

— Că de altfel, ai să faci paștele pe coaste...

Evreul era prins între două ghionturi și n'avea încotro vișca. Cînd la termen, judecătorul îl întrebă :

— Dumnea-ta ai fost față, cine-a dat *întăi* ?

— Întăi ? — Zău nu știu, n'am vuzut...

— Ei nu-mi umbla aici cu pãrținiala, cã te
torn la dubã.

— Intãii!..

Și jidanul sã uitã cu groazã la cei cu pricina.

— *Amîndoi a dat intãii...*

ȚIGANUL ȘI VODA .

Print de ostenială, țiganul se tolănește la marginea șleahului, să mai răsuflă oleacă și el. Intr'un timp, cum sta trîntit, ridică ochii de cată în zarea drumului: Înaintea lui, așa cam la o batae de pușcă, vede viind — de cît să minînce pămîntul — un rădvan îmbrobodit într'un nour de colb. Taman atunci iaca ș'un romîn că trece pe acolo :

— Scoală ciorogladină, că ui'te trece vodă.

— Vodă? .. ș'apoî!..

Și țiganul se-ntoarce nepăsător pe ceea coastă.

— Să stai tu culcat cînd trece mărilea sa stăpînul țarei?! . saî mai prăpăditule!..

— Da știu că doar'nu-î armașul cel mare, cel de m'a snopit în batae, ca să stai smirna înaintea lui...

Țiganul și prostu, încunjură numai ciotul de care s'aû împedecat odată...

SĂMÎNȚĂ DE VORBĂ

— Ș'așa măi Gheo... zici c'ai făcut și tu slujbă guvernului?

— Păi cum.

— Bine-î în armată, măi?

— Păi cum.

— Ai vitișoare, popușoi — hai?

— Păi cum.

— Birlog ți-ai înjghebat?

— Păi cum.

— Da de-nsurat, te-nsorî?

— Păi cum.

— Incaltea are pe vin'ncoa ceea care ai s'o ieî?

— Păi cum.

— Și ți-î dragă amărit, — hai?

— Păi cum.

— Da tu ei?

— Păi cum.

— D'apoî dacă n'a vrea să te iee la urmă?

— Ș'apoî!..

O TRAGERE PE SFOARĂ ...

(DIN OBICEIURILE PĂMÎNTULUI)

Țăranii se impacă cu boșerul, să dea cîte doi-spre-zece lei *ș'o părech: de pui*, pentru fie-care cap de vită, de vărat.

Nici nu bagî de samă cum trece timpul; vara, nopțile-s mici și apoi ziua-s atîtea de făcut, că nu le mai știu de capăt. — Pe negîndite țăranii se trezesc cu Sin-Medru la ușă — sorocul de plată a suhatului.

Banii i-aŭ avut, că dă, sclipuește omul cum poate și înghiabă pentru a-și cîrpi o nevoe.

— Da puii? .

— Păi... i-aŭ mîncat hultanii, cucoane.

Boșerul, văzîndu-se pîcilit, purcede judecată cu țăranii.

La termenul întăi, se amină hotărîrea.

Creștinii noștri cad la grijă; văd ei bine că n'aŭ

s'o scoată la bun capăt cu ciocoiul. Pină la a doua înfățișare, mai era atita vreme, cît trebuie unei găini să clociască un rînd de ouă.

Dacă văd, pornesc ei prin sat după cloște; le pun pe cuibar și cînd s'a încheeat trei săptămîni, puii erau toți în păr, pîn' la unu.

În ajunul procesului, oamenii înfundă vr'o cîteva cuște cu vrăbiuțele cele și pornesc la *curte*.

— Ce-î?

— Am adus *puii* cucoane...

Au turnat gaz peste foc. Bolerul se aprinsăse mai rău de cît miniea lui Dumnezeu. Oamenii însă nu se dau scîrbei. În invoială era scris negru pe alb: *cîte-o păreche de puî de capul de vită*.

A doua zi pornesc la tîrg, la judecată.

— Ei, tot nu v'ați mai împăcat?..

Zice judecătorul de colo.

— Cum să ne-mpăcăm!.. noi îi ducem puii și 'mnealui ne arată ușa. Spuneți-i lumînarea voastră să-î primiască, să nu ne mai chinuim atita pe drumuri. Puii i-am adus aici!..

Judecătorul, cu toți slujbașii, ies afară să vadă puii. O fetică sta în fața boiler. Cuștele, puse una peste alta, umpleau coșul carului. Țîrîiturile umpleau cuprinsul. Era o jălanie printre gîgilicile

cele îmbrăcate în puf, de te rupea la inimă de milă.

Vezi și d-ta d-le judecător... puî sunt aceștia?..

Face boîerul mai de de-o parte. Un țăran ȳea vorba degrabă:

— Păi cucoane... știî că doar' nu ne-a fost vorba să-ȳi dăm cloștile...

Și judecătorul o achitat pe împricinaȳi — că n'avea-ncotro.

NEGRIJĂ

Popa are mină numai de luat.

A făcut cum a putut ș'o ajuns să-și vadă feciorul popă. De la hirotonisire nu mai dase cu ochii de el, că era tare peste mină cu poporul, tocmai hăt peste nouă sate. Bătrîna întreba de cîte vr'un drumeț, care venia din partea locului cum le merge popa cu sănătatea și tare mult se bucura, auzind numai bine de odrasla ei.

Odată, mai încoace în urmă, se oblicește că prin cuprinsul unde-î era feciorul popă, nu plouase de multă vreme și că era lipsă. Prinde ea niște cărăuși în drum și-ncepe a-î discoase:

— Secetă mare, ai?..

— Pîrjol, nu alta. S'a uscat cîmpurile de gîndești c'a trecut focul. A secat pînă și cloșca isvoarelor — mor vitele de sete...

Baba unde se pune pe plîns și plînge, de cît

mai mare mila. Copiii ce se strinsăse în jur pornesc și ei a lăcrima de înduioșare.

— Și de ce plîngi scîrba altora, mătușă?... nu-și bocesc ei destul calicia?

Nici vorbele bune, nici mîngîierile, nimic nu-i ogoiau suspinele:

— Cum n'oiu plînge, dragii mătușei, că am și eu un fecior pe-acolo ș'are să moară de foame, drăguțul mamei!..

Pîn' aici, ea nu pomenise către nimeni din drumeți, că popa i-l fecior; zicea că întreabă de el, așa ca să știe și ea ce-l în lume.

— Și ce ți-l feciorul, bătrînic?

— Popă, sarmănelu, popă...

— Popă?... apoi pîn' a muri el de foame, să știți că ne stîngem noi cu toții și se mai duc încă nouă sate de prin prejur...

FĂRĂ NOROC

Era în spre Crăciun. De cu ziuă, țiganul vede la nănașă-su subpat, coșcogemite porc pîrlit gata, numai să tai și să puî în oală. Il durea inima cînd se gîndia să facă sărbătorile fără cioric, — că el nu putuse înjgheba un godac cît de micuț. Dă el cu gîndul să fure un hărtan de slănină. Da vorba e, cum? Noaptea, ușa e încuieată; ziua, îl prinde cînd i-a fi lumea mai dragă. Se sfătuește el singur așa cu mintea și după multă chibzuire, s'a hotărît să se lese în casa romînului prin hogeag, — că era larg, știî ca la țară, ursoaică încăpătoare.

Așteaptă de înoptează și cînd a socotit el c'o adormit bine tot satul, pornește tot dosiș. Se sue pe casă și, după ce-șî face cruce, își dă drumul binîșor în coș. Se scobora încet, din cărămidă în cărămidă, par'că s'ar fi vîrit într'o fîntînă. Cînd

pe la mijloc, îl lunecă picioarele pe stirigie și se strecoară huruș prin ogeag, pînă vine buf pe vatră, de ș'a rupt un picior ș'o mină.

Nanașa se trezește din somn:

— Scoală bărbate, saî, că s'o auzit nu-ș'ce!

Da țiganul de colo:

— Nu-î mai strica hodina: las'că și peste-o săptămînă tot aici mă găsiți, așa am căzut defurisit...

TANDA ȘI CU MANDA

Par'că-a tunat
Și i-a adunat...

Nu se putea însura și pace. Umbla-t'a el, roată de nouă sate, în jurul satului seî, da n'a găsit nici o toantă să meargă după dînsul.

Era buzat și cepeleag — urît, de să nu-înoptezi cu el în casă.

Niște bunî mehenchi, se sfătuiesc să lege capu tănăului. Știaă ei în niște risipituri de dealuri, un sătișor de vre-o cite-va cocioabe și-n sat, o hututue de fătoi, cepeleagă și proastă de cît dădea în gropi.

Starostiî pun la cale treburile cum e mai bine: da ei n'a spus bătrînilor fetei că ginerele e cepeleag, nici băetanului că mireasa-î ca și dînsul, tot de-o bae...

Se hotărăște o zi ca pentru logodnă.

Moşnegii sfătuiesc pe fată, să nu scoată o vorbă cît o fi peţitorii, nu de alta, da or fugi în lumea lui D-zeu cînd vor auzi-o grăind, ş'are să rămîie tot nemăritată;—las să vadă cercul pus o dată-n cap ş'apoî a tot vorbi...

Starostiî povăţuesc de-aşîderea şi ei pe mire, să nu crîcniască.

Cînd la logodnă se pun cu toţi la masă: — Mîncău malaî copt pe frunze de hrean.

Fata sta pe cuptor; numai din cînd în cînd se iţia pe după horn. Cu toţi vorbea: ba de una, ba de alta, ca omu la prilejuri de acestea. Băetanul jupoia frunza de pe mălaiu şi mîncea în tăcere, mai la un capăt de masă.

Pe fată, n'o răbda inima să tacă, văzînd pe mire cum sgîncileşte într'una malaiul şi numai face de după horn:

— *Da si tot ghilii mîlaiu, că stiî că n'ale lie* (rie).

— *Da cum nu l'oiî ghilii, că doală nu-s capă, să-l mînc cu funze.*

Şi cum vedeţi, pînă nu ş'aû dat în petic, nu s'aû lăsat. Pe buniî mehenchi de starostiî, i-aû pălit rîsul. Supărare însă n'a fost nici dintr'o parte, au văzut ei care să fie înţelegere între băeţi.

Drept vorba ceea :

S'a-întîlnit Tanda și cu Manda și s'a pus să facă casă ...

* * *

Eraŭ la cununie. Stăteaŭ dinaintea altarului, așteptînd pe popă. Da fata, pîn'atunci, nu luase sama că mirele i-i buzat. Cînd se uită ea mai bine la dînsul și-l vede că-î cu buza de jos dăbălazată, ca la caii cei bătrîni, a crezut că șueră.

Nu v'am spus, băetanul pe lîngă că era pocit a dracului, mai era și sărac de cît lipit pămîntului, îmbrăcat prost și murdar, de să fugi și să nu-ți oprești privirea la dînsul—că de alt-fel, tot găsia el mireasă mai de grabă.

Fata, cînd îl vede cu buzele așa drîmbăfete, zice :

— *Da ti tueli be în bitelică?*

— *Nu tuel, da-s budat...*

Ea crede c'a zis că-î bogat :

— *Dacă eti bugat, di ti nu eti înbăcat?*

Unde dai și unde crapă!..

INRUDIRE

Se duce țiganul la popă să se spovăduiască. Intre alte păcate, mărturisește duhovnicului, că- ntr'o vreme, pe cînd hărgăția la un schit de măicuțe, l'ar fi împins neprielnicul să aibă de-aface cu-o călugăriță.

Popa foc; de tot la el:

— Și nu ți'a fost ție frică de urgiea A totputer- nicului? — nespălatule, cîine făr' de lege, spurcăciune blăstămată, ai să ții în spinare talpa iadului. Cum de-ai năzuit tu la o *soră* de-a lui Cristos?

Țiganul se-ncruntă:

— Sora lui Dumnezeu? St! — Făr de lege ești tu...

Și smuncind ciaslovul îl aruncă-n capul popei.

— Da ai înebunit, faraoane?

— Tacă-ți gura rătăcitule, nesocotit ce iești, cum de cutezi să blăstăm și să hulești pe *cum- natul* lui Cristos?..

DE LA CHEF

Bine-î să-și măsoare omu cuvintele cînd le scoate din gură și să nu se treziască așa vorbind în dodii, de par'că i-ar fi gura de-imprumut. Că banî, ce-î drept, nu dai pe gură, da de multe ori te face să prăpădești o avere.

Șoarecula lăsat casa de groaza miței ș'o apucat'o așa razna peste cîmpuri, peste dealurile corhănoase, a trecut prin rîpi prăpăstioase și s'a dus ca împușcat. Fugia, da cu ochii tot înapoi să vadă dacă nu-l ajunge diu urmă — scăpăra pămîntul în urma lui, să ducea nebun, învălit într'un nouraș de colb...

După multă alergătură, se pomeneste într'o vie. Face popas sub o tufă: răsufla în liniște. Deasupra, bolta înfrunzită și bătută-n struguri grași

și mari, — nici prin vis nu dase cu ochii de-așa minunății.

— Aici e de mine.

Ș'a zis el în gînd.

Maî în spre sară, după ce ș'a hodinit cele ciolane, se ridică cu greu și începe a mușlui pe jos. Găsește o bobită căzută maî de mulțisor și cum se întîmplase în dreptul unei rariște de frunze, o dogorise soarele. Gustă șoarecul din bobită și dă că-îacrișoară, tocmaî pe gustu lui. Mult nu trecu și gătește bobita, — da gata era și el, îl apucase mustu de cap, se-nbătase șoarecu de-al binelea.

Să-învîrtia tufa cu el; i se părea că toată lumea-l a lui. După chef unde se pune și-l trage un chiuit de răsună butucu de vie. Țupăia în două labe, se tăvălia prin țărână și cînta cît îl ținea gura. Ca el nime — prinsăse la coraj băetu. Și-n fumul beției un' s'apucă de batjocorît pisica:

— Auzi?.. mh... să mă tem eude-o pîrlită, de-o cenușărită!..

Se pălia cu pumniî în cap și se trăgea singur de păr, de ciudă că se lăsa mițel.

— Prost... prost ce-am fost!..

Se tăvălia și se bătea cu palma în față, mușcîndu-șî coada de minie.

Mița de la cramă, aude sgomot în vie și tupiliș, tupiliș se duce în spre locul de unde venia vuetul. Ajunge și ițește capul printre frunze. Șoarecul făcuse clăbucî la gură de atîta strigăt.

— Tont ce-am fost... nătîng... să-mî ieau eû lumea-n cap pentr'o ușărnica!..

Se ridică cu greû în brîncî:

— A!.. unde-î pîrlita acu... s'o rup cu dințîi, s'o foarfec... .

Mița de la spate țup și-î pune laba-n ceafă. Șoarecul se făcuse de frică numai cît o alună,— se luminase la minte, de par'că-î luase amețiala cu mîna.

— Iată-mă-s... nu ți-î frică?

— Mă rog iartă-mă... par'că la beție mai știe omul ce vorbește?..

CREDINCIOȘI

Casa plină de icoane,
Și podul încărcat de ghioage.

Prădase și omorise pe niște călători la drumul mare. Pe cînd ei o luaseră la picior cu bunurile, stăpînirea-î calcă din urmă.

I-a prins și i-a pus la răcoare.

Vine termenul de judecată. Cum se făcuse, sorocul picase într'o *Vineri*. S'a sbătut ei jurații pîn' la vremea mesei, da n'aū putut ajunge la înțălegere. Și fiind-că era timpul mîncărei, curtea se înprăștie, rămîind să se dea hotărîrea după prînz.

Tilharî, tilharî,— da tot le trebuie de ale gurei. Cel mai mare dintre paznici, trimite de le cumpără pîine și brînză.

Straja înfige baioneta într'o pîine și le-o întinde. Pune și brînză pe-o lopățică și le-o dă de departe.

Ai fi crezut că hrănește niște fiare, — că a fiare chiar sămănaș: Căutătura lor poncișă te străpungea. Îți îngheța sîngele în vine, numai uitîndu-te la ei; ferească sfîntul să-î fi întîlnit la o vreme de noapte.

Da hoții luaș numai din pîlne, de brînză nici nu se atingeau.

Cel cu paza, se miră de una ca asta:

— Da din udătură de ce nu gustați?

— Poî — face unul din ucigași — sărutăm mîinile, astă-zî e sfîntă zi de sec și noi ținem posturile...

MOMEALĂ

Nicărei nu umblă cîinii cu
colaci în coadă.

Țiganul avea o judecată la Iași. Și cum din satu
lui și pîn' la scaun era o bună bucată de loc, pune
nevasta de-î face un cuptor de malai să-î ajungă.

Pornește; merge el cît o fi mers și, de la o
vreme, îl apucă un puî de foame de calic. Popo-
sește într'o luncă ce-î venia în cale; desface la
gură traista cu malaiul și s'așterne pe mîncate.

S'a săturat el și cum sta trîntit, îngreueat
de-atîta mîncare, iată că trece ș'un român pe-
acolo :

— Cu multă plecăciune, cucoane...

Îi dîse românul. Pe țigan la gîdilit la inimă vorba
asta.

— Bun ajuns, băete.

Romînul naibei, își pusăse ochii pe traista
țiganului, de cum o zărise, că era tare flămînd.

— Ați ospătat puțințel?..

— Așa-î... oleacă de-nbucăturică, ia ca la drum, ce poți apuca...

— Mai încape vorbă?.. de bună samă! Puî mîna pe o ceapă, mai c'o fărîmătură de mălaiu — că doar nu era s'aduceți cu lumînarea voastră, puî fripți și dulcețuri...

— Cum zici, — mai ales pe căldurile acestea!

— Da un' se pomeneste?... se strică... Și-ncotro vi-î drumul?

— În spre Iași.

— La Iași?... hm!.. mi-î tare de-amirare!..

— De ce?

— Acu n'ășî avea nimic de zis, dacă ar fi unul de-al de noi, țaran prost, care nu mai știe ce-î prin lume... dar mărirea voastră?! om purtat, luminat!..

— Cu adevărat, — dar ce-î?

— Păi să carî dumneta cogemite trăistoî de mîncare în spate, să te hîești de atîta greutate, cînd și copiii mai de-a puterea ceea, știu că la Iași cîlnii umblă cu colaci în coadă...

— Aracan-de-mine romînic'o... par-că mi-a luat cornoratu mințile, — am uitat, bre!..

— Svîrle calabalicul la ripă.

— Ba du-l mai bine la copii.

— Săr' mîna cucoane...

Romînul se pune la masă. Cea pornește după
caî morţi să le îee potcoavele.

* * *

Aşa pe-nserate, ȕiganul ajunge la rohatca Iaşu-
lui. Cum intră în tîrg, ochii în patru să vadă
vr'un cîine, — că i se pusăse leşin pe inimă de-a
mînca.

Pîndind el aşa, numa iată un dulău sprinten, cu
coada adusă colac pe spate, venind în spre el.
ȕiganul după cîine. Fugea dulăul, dar şi ȕiganul
numa să-l ajungă. Cîinele, dacă vede că nu-î de-a
scăparea, zup, peste-un gard, lăsînd coada mătu-
roiu în jos.

— Na!.. c'o scapat colacul.

ȕiganul se pune pe cătate. Iea-l de unde nu-î:
l'o apucat noaptea orbăcăind pe sub gard.

— Ce-ai prăpădit afumatule?

ȕiganul povesteşte patarania. Lumea rîdea de
se tăvălia. Cu mare ce a putut aduce pe ȕigan
la întălegere, c'a fost pus la mînă:

— Mulţumeşte? de pirlială şi să ai de-n-văţă-
tură...

INDĂRĂPNICIE

Cînd a prinde romînu la coraj, să-l laşî să bea, să nu-l rupî de la pahar, c'apoî e foc. Nu vrea el să ştie, că ceilalţi n'aû chef de ciocnit, el o ţine una: cînd a bea el, să bea toată lumea!..

Era tîrziu de tot. Unu frămînta pămîntu într'o crîsmă, de-ai fi crezut că frămîntă jăratec. Negustorul nu putea nici c'un chip să-l scoată din crîsmă.

— Bine, măi creştine, eû nu trebue să mă mai culc? Ieşî afară odată, că vreaû să-nchid.

— Inc'o chilă!..

— Dar dacă nu ţi oi nuaî da?

— Păcătueşti, de nici pămîntul n'are să te poată suferi, cînd-îi da ortu' popei.

— Nu mai lungi vorba şi îeaţi tălpăşiţa cît e lucrul cu cînst.

Şi crîşmaru dă să-l împingă de spate. Romînul se lasă pe-o laiţă şi s-apucă de-un poloboc.

— Dă-ne pe-amîndoi afară...

— Du-te-odată, neagă, de pe capul meu; unde te trezești? e *casa mea* doară asta!

— Poți să-ți iei *casa* de pe mine dacă-î a ta, eu din *crîsmă* nu mă dau urnit!..

DUPĂ PĂR...

Lucrurile din lumea asta n'aũ fost alcătuite de la început, așa cum le vedem orînduite astă-zî. Cu vremea s'aũ schimbat toate și de aceea poveștile le credem născociri ale minței omenești și nu dăm cu gîndul că ceea ce este astă-zî aevea, odată vor ajunge basme...

Alte vremuri, alte obiceiuri...

Maî de mult ci-că femeile erau stăpînitore, iar bărbații țineaũ casa; ele duceau friele noroadelor, puneau țara la cale, judecaũ, pe cînd bărbații păziaũ oalele acasă să nu dea în foc.

Acu, *judecătorea* dintr'un sat s'avea de bine c'un romin de-acolo, da tot pe-ascuns, ca să n'audă bărbatul ei.

Dragostea lor a ținut cît a fi ținut, da de la o vreme s'a infundat, după cum toate trebuie să aibă un capăt:—bărbat-su o prinde cu ibovnicul.

Răscoală mare.

Bărbatul de tot că să dea în judecată pe cel ce l-a necinstit casa. Da acu-î vorba: cum să se judece, cînd tocmai nevastă-sa, ceea cu pricina, era pusă să împartă dreptatea? .. Ar veni întocmai ca și cîntecu: ha! la lup să ne plîngem că ne-a mîncat oile! ..

Ce să facă românul nostru, dacă așa era rînduiala pe atunci! Acasă-î era femeie, dar în sat *Judecătoare*.

S'a plîns ei. Dînsa ascultă cu liniște tînguiala, apoi lovind cu mînie în pămînt, poruncește s'a-ducă pe impricinat:

— Auzi dumne-ta răul, să se apuce de stricat casele oamenilor! ..

După ce aduce pe vinovat, îl înfățișază dinpreună cu jăluitorul:

— Adevărate-s cele grăite de potrivnic?

— Adevărate ...

Răspunse impricinatul.

— Așa? — Ia-l de cap bărbate. Tu, impricinatule, fiind că ești vinovat, suferă, *dă-te după păr*, poartă capul după mîinile lui, c'ai păcătuit ...

Romînul îl înșfacă de păr și trage în toate părțile. Da cea se *dădea după păr*, purta capul

încotro-l trăgea, așa că nu suferia mai deloc. A tras bărbatul cu pricina de chică pîn' s'a lehemetuit.

Judecătoarea se-ncruntă din noă:

— Așa vor păți toți derbedei care vor umbla din muere-n muere, cătînd să facă zizanie în gospodării. Acu, tu, impricinatule, apucă de cap pe potrivnic, să știe de altă dată să-și stăpîniască femeea. Da tu, bărbate, *nu te da după păr*, că ești cel cu dreptate, înțapenește-te bine, ține-te dirz, lasă-l pe el să te tragă încotro a vrea...

Ibovnicul, unde se prinde de părul celuia și smuncește cît poate, de-î scotea vițe întregi din cap; își încurcase mîinile în cîlții bărbatului și trăgea ca de iarbă, că ist cu jalba, se ținea înfîpt locului de par' că-ar fi fost răsărit din pămînt.

Și-a văzut omul dreptatea femească, a gustat bărbatu din mila de la nevastă ș'a zis și el ca cela: Să te ferească Dumnezeu de judecata muerei și de bătaea prostului.

Dar cine mai crede azi c'aū fost odată lucrurile acestea aevea! Timpul a trecut, lumile s'aū prefăcut și obiceiurile din vechime rămîn numai ca povești de adormit copii.

Ehei, alte vremuri alte obiceiuri...

MAI DĂ ODATA

Se primbla țiganul prin tirgul lăptăriei. În lungul trotuarelor erau înșirate oalele pline cu fruct; bulgării de unt îngălbinea par' că erau go-
goloși de aur. Țiganului îi lăsă gura apă, mai ales după smîntînă. Cum să facă, să nu-î cadă greu potta? Banî n'avea, să cumpere; din cei care vindea nu se ncumătria cu el nimene, — era cum e mai rău în lume.

S'a gîndit la un șiretlic:

Se face a tîrgui dintr'un capăt. Intreaba femeea de preț și după ce se invoia, rămînea să guste smîntîna de bună. Iși vîră degetele în oala uniea, cerca la alta și nicăeri nu-și nimeria placul: ba că-î înăcrită, ba că s'a zărît, pe alta o găsia prea brînzoasă și cîte cusururi toate.

O precupeață mai purtată, pricepe șmicheria și cînd să-și vîre țiganul căngile în budăi, umple

un linguroiŭ cu smîntînă şi i-l toarnă în numele tatălui. Cea strînge mîna albiuţă ş'o trece cu linişte în lungul feţei, de-alunică smîntîna la vale, pîn'o aduce în gură.

— Măaa... asta-î bună; — mă rog, ia mai dă odată... ,

LECȚIE

Neamțul vroia să-nvețe românește. Din cînd în cînd se da în vorbă cu oamenii ca să deprindă mai lesne.

Odată, după ce-ntreabă de-o mulțime de cuvinte, neamțul face către lume ca pentr'o reculegere:

— Boier este boier . . . cucoana este femeie, pun... Porc este porc, — da pe cucoana lui porc, mă rog, cum spus că chiamă?..

VORBE DE CLACĂ

— Ţrî cum, n'are de-a face ibovnicul cu omu tău,— tot e mai aproape cămeşa de cît sumanul: Unul azi este, mine nu-î, pe cînd cu bărbatul trăeşti deobşte.

Ihaî!.. eû pe bărbat îl laû des: din *Paşti-n Paşti*, din *Paşti-n Paşti*. Da pe ibovnic cînd dă D-zeû, rar de tot: ia din *Sim-bă-tă-n Sim-bă-tă*...

NU MÎNÎNC ?

Omul, ca s'o ducă bine
în lume, trebuie să aibă :
Picioare de lup,
Pîntice de popă,
Și obraz turească ...

Romînuî puteşo pe-un popă la masă, — da
popa flămînd lăcustă.

— Dă, prea-sfinţite, de la noi puţin, da de la
Dumnezeu mai mult. Să nu vă fie cu bănat... ospă-
tăm cu ce putem şi cu ce ne-a dat cel de sus...

N'aşteaptă sfinţiea-sa multă rugă şi s'aşterne
pe mîncate. Se duceaî îmbucăturile nemestecate
pe gît, piereaî ca pe gura lupuluî. C'o mină lua
din blid şi cu ceealaltă ducea la gură.

Romînuî dacă vede, să dă mai lingă popă, îi
apropie mai mult bucatele şi face rugător :

— Da minîncă părinte, iewa omeneşte, că este,
slava domnuluî ...

Popa infulica mai hulpav, indesind cu mina imbucăturile.

— Poate nu vă plac bucatele, da să ne fie iertat, știți ca la noi: după pungă și după pricepere, — da sfințiea-ta nu te uita, lea după obraz...

Popa, leapădă potcapul, se deschee la giubea și se năpustește cu patemă asupra mîncărei. Clefăia și grojdia mai grozav de cît guzganiî cel hămisiți.

— Ci mînîncă părinte cumpătat, cînstește-ne masa, nu vă uitați că n'aveți cu ce...

Popa care nici nu-și putea trage sufletul din pricina molfăeliî, scos din răbdări de atîta sîcîială, asudat cum era, zice romînuî:

— Da eî ce fac acu omule, nu mînînc?

— Poi părinte, asta nu-î mîncare, asta-î curată porcărie...

MOARTEA

Ja la o vreme de necaz, la o boală — ferească sfintul — atunci doar' de roagă omul moartea, da tot nu cu tot dinadinsul, zice și el să-și mai astîmpere focul. Știe că nu se apropie hida, pîn' nu i-a veni ciasul. Și chiar la soroc, cu cită îndărăpnicie nu se-nfinge în pragul morței, — n'ar trece hotarul vieței, doamne ferește...

Era o babă slabă de tot: bolia de nici nu-și mai aduce aminte de cînd. I se urise cu vieața; o hîrîia și dinsa de azi pe mîne; într'una ruga moartea:

— Doamne, nu mă lăsa, să mă mai pedepsesc; stringe-mă odată de pe pămînt. Am chinuit, de să ispășesc păcatele și celor din al nouălea neam!

Și moartea întîrziea.

Da baba avea un băetan, pe care-l chiema Iri-

miea, — gras de par'că-ar fi fost umflat cu țeviea, cogemitea buftac.

Băetu, auzind'o văicărîndu-se într'una, se gîndește la o năsd_răvănie. Intr'o amiază, se suie în clopotnița de la biserică și prinde un puî de bufniță. Cînd ajunge acasă, mă-sa ațipise. El s'apucă și pune dihaniea pe coardă, drept deasupra patului bolnavei și pe urmă iese.

De la o vreme, baba se trezește. Cum face ochi, prinde-a geme și-a se văita:

— Of moarte, moarte... că mult mai întîrziî!

Cum se frămînta ea în pat, numai zărește și bîzligania de pe coardă. Puiul de bufniță pleca capul așa în jos: rotia ochii lui mari, sgîindu-î ca să poată vedea la lumină. Baba, în buimăciala boalei, a crezut că-î necuratul, orî cine știe ce duh spurcat. De frică, se face ghem sub plapomă și-ncepe a striga pe fecioru-su.

Cu mare chin a putut'o liniști băetul.

— Cine-î de vină, dă, dacă și d-ta par'că îți faci de urît. Intr'una tot: moarte și iar moarte... Dacă-a văzut c'o chemî atîta, iaca o venit, aiasta-î moartea...

Baba tremura ca varga și unde se oțăra și se strîmba de frică, de-ai fi crezut c'o muncește

ducă-se pe pustii. Se ridică așa în mîini, ca să vadă mai de-aproape moartea. Bufnița atunci întindea și ea capul tot mai în jos. Baba cădea ca pălită de trăsnet.

— Of, că urită-î moartea, Irimii'o.

Băetul, ca să nu-l păliască risul, iese afară. Baba, dacă vede că-î pe ducă, uită necazurile boalei și nu se-ndură să moară. Se scoală cum poate, face cîte-va mătăniî, se-nchină, și apropiindu-se de moarte, îi zice cu lacrimile în ochi:

— Moarte, nu mă mai mîncă pe mine, că-s o slăbătură; — mînîncă pe Irimiea, că-î spînzură bărbiea...

SOCOTIALĂ...

Ți tocmește romînul pe țigan, ca să-î tae nuele.
După ce-î dă tainul, îi zice să porniască la pădure, de cum s'a ivi geană de ziuă.

Da faraonul greoiu la treabă, tot timpul numai s'a întins ia așa, fără nici un spor.

Sara se-ntoarce la romîn, văitîndu-se că ș'a muncit trupul rău de tot.

— Ei, da-n caltea mi-ai făcut multe nuele?

— Cit lumea, dumnea-ta să fii sănătos.

— Ai ca la două cărucene?

Țiganul rămîne gînditor:

— Poî, *cu tăete, măi cu netăete*, cred că poate or fi...

NU-Î MUȚA...

Romînul se duce la coasă la Ungur. Cosesc ei pînă la ameză, cînd ajunge soarele drept pîn-tece, cosașii se pun la masă. Ungurul infulică cu o poftă de lup hămisit; Romînul gustă din masă odată, de două ori... nu merge; prinde-a strîmba din nas, să verse, nu alta. Ungurul dacă vede, face cătră Romîn:

— Munînca... e bun...

Și împlîntîndu-și mîna în zamă, scoate un cap de miță și-l întinde Romînului.

— Cap... bun cap...

Pe romîn îl pâlise greața, își mușca mîiniile de ciudă c'a pus în plug cu Ungurul.

— Cap nu place... a!... Țe laba... labuța e dulce.

Și lăsînd capul, începe a cotrobăi prin borș pînă dă de-un picior. Il întinde spre gura Romî-

nuluï. Zama se scurgea de-a lungul labeï, prelingindu-se într'o sfoară cleioasă, ce se întindea pe cămeşa Rominuluï.

— Munîca... pîn' disara nu daŭ muncare alta...

— Păï... nu-mî dă gustu... noi nu mîncăm carne de miță.

— A!.. asta nu-î muța... e mutanu, noi muța lăsamu de samunța...

FETELE VADANEI

J se dusăse numele ca de popă tuns. In tot cuprinsul nu se vorhia de cît de *vadana cu fetele de măritat*...

Trei fete, trei pîetre. — Și doar' erau măruțe de tot, s'ajungeau acum una pe alta din înălțime... nu însă și din anî; că aniî, bată-î focu, fug de nu-î mai poți ajunge. De mult își așteptaû ele norocul, norocul pribeagul, da vezi că el trecea tot pe-alături — c'aşa-î el — și pe la dînsele nu s'abătea nici de cum.

Fata cea mai mică era frumoasă, de cît minune mare; mijlociea slută ea, dar tot mergea; cealaltă mai stătută, urită foc, să fugi în lume și să nu dai ochi cu dînsa; te-ai fi încuscrit mai bucuros cu mama pădurei, orî cu bahahuea bălților, de cît să faci casă cu dînsa.

Avea ea vadana trei fete, da și avere...

Vine o dată în pețit un băetan mîndru ca o mladă de stejar. Mama-și înșiră cite trele fetele și-l lasă să-și aleagă după vrere.

Fetei celei mici, îi dă un plug cu boi, un ogor de pămînt și... ce-o mai vrea cel de sus; mijlociei, îi dă patru pluguri, un lan de pămînt ș'o ulcicuță de galbeni; celei stătute de tot — ce stătută? că era cît mă-sa — îi dă un tamazlic întreg de boi, lan cît o prinde-n ochi, un desag înțesat de polii și toate cite trebuie la gospodăria nouă.

Flăcăul văzînd că zestrea se tot mărește, face neastîmpărat către mamă:

— Mă rog, n'ai alta mai bătrînă?..

POTRIVIRE

Romînul era orb din naștere. Dacă Dumnezeu i-a luat vederea, l'a dăruit în schimb cu bună cunoaștere la pipăit. Îți găcea lucru, numai să-l fi atins cu degetele. Vestea iscusinței lui, ajunsăse pîn' departe.

Din botez îl chema *Vulpe*.

Venia multă lume să-l cerce priceperea și mult se minuna de rara lui ghibăcie. Niște șugubeți se pun să-l dea de rușine: Viră o vulpe într'un sac ș'o duc la orb să gîciască ce-î. Cea pipăe sarcina în lung, sucește sacu, îl învirtește, cumpănește greutatea,—degeaba. Nu se dumeria anume ce-î: cîine, miță, orî altă dihanie. La urmă, văzînd că nu dă de rostul tainei, prînde a se scărpină în cap ș'a se căina:

— Ei, *Vulpe... Vulpe...*

AI umblat, cit-aș umblat.

Dar acu drept *te-afundat...*

Ceea nu se dumeresc că el își plînge păcatele și zic minunați:

— Mare iscusință, a gîcit ș'acum!..

MESIEA

Fata era fără păreche de mîndră, pica de frumoasa, coz nu alta. Avea numai un cusur: era jîdancă. Băetanul, nici el de lepădat, da unde era chip să se apropie de codană, că nu-l suferia nici cum. Şi doar, numai un păcat avea şi dînsul: era goî.

Flăcăul se gîdeşte cum ar face să-ncurce mintea fetei, ca să poată sări pîrlazul legei.

Era în timpul verei. Fata dormia afară pe prispă. Băetanul pune atunci la cale o dracovenie: Se nvăleşte într'o prostire, îşi dă faţa cu cridă, de umere îşi prinde două aripe de gîscă şi ţinînd în mîină o smincică de salcie, trece pe la un miezul-nopţei gardul la jidăncuţă :

— Rîfcă... Rîfcă...

— *Vuus?*

Cum luna bătea pe băetan din spate, îl îmbrăca într'o lumină orbitoare.

— Rifcă... din tine se va naște Mesiea...

Zice și ingerul prevestitor pierе.

Nu mai știea pe ce lume-î, de bucurieа gîndului că din ea se va naște mîntuitorul neamului pribeag. N'o mai putut'o fura somnul în noaptea aceea. A doua zi chiamă pe rabin din tîrg, adună pe toți habotnicii de prin împrejurime ca să le spue vestea. Cu toți s'a închinat ei, ca la o aleasă a cerului. Unii s'a îndoit de adevărul spuselor ș'a zis că poate să i se fi părut: multe i se năzare buimacului...

Pentru mai bună încredințare, s'a hotărit că a doua noapte să vegheze bătrînii ca să vadă și ei ingerul.

Nici n'o apucat să cînte cucoșii întâi și vestitorul s'arată măreț și mlădios. Călca trufaș, strălucind în lumina lunei.

Au rămas toate bune, dar acu venia vorba: cu cine să facă pe Mesiea?

S'a înțăles, că a treia noapte, să întrebe fata de inger.

De închis ochii, nici vorbă; bolborosia numai rugăciunii, gîndindu-se la Cel de sus.

S'arată trimisul:

— Rifcă, din tine se va naște Mesiea...

— Da cu cine trebuie să-l fac?

— Cu băetanul de-alături.

— *Veți smir!* — c'un goi?

— Așa-î vrerea tatălui.

Și ingerul piere pripit.

Frământare mare între aleșii lui D-zeu. Nu putea ei da cu gîndul ca Mesiea lor, omul atît de dorit, așa de rugat, să ȳeasă dintr'o nelegiuire.

— Solomon deașîșderea s'a născut dintr'o por-nire cu păcat ș'a fost mare...

Gîndul acesta i-aŭ împăcat pe toți.

Cu pompă și cu daruri bogate, s'aŭ dus bătrînii credincioși la flăcăul de-alături, să-l înștiințeze că Dumnezeu l'o ales de tată lui Mesiea.

Ca-î cir, că-î mir — da la urmă, după multă rugare, a prîmit...

* * *

Se închee cele nouă luni:

Rabinii din toată lumea, alergă să fie față cînd s'a naște barbatul mult așteptat. Se făceaŭ rugăciuni prin toate sinagoge. Gemeaŭ împrejurimele de veniți, că mersăse vestea pîn' peste nouă mări. Cu toți, credincioși buni, doritori de omul sfînt, omul ales care-î va strînge din

priegie numai c'un semn din deget. Vor reclădi vechea faimă, vor relumina trecuta strălucire. Moașele cele mai cu nume, alergase să-și dee prinosu lor de pricepere. Afară lumea se ruga...

Era înțelegerea că, rabinul cel mai mare, să priviască întâi copilul ș'apoi să-l vadă pe rînd toată săminția neamului bine-cuvîntat.

Poporul făcea închinăciuni fără contenire.

Inflorită la față, moașa-moașelor s'arată în prag și bate din palme voioasă :

— Gata...

Norodul dă busna. Rabinul cel mai mare își face loc și intră în casă.

Cu toții tresar de bucurie.

Dar rabinul se-ntoarce galbăn și cu privirea rătăcită; a putut să dea numai un gemăt de desnădejde ș'a căzut sdrobit la pămînt: văzuse amăgirea. Poporul îngrozit năvălește-n casă. Acolo poznă mare: *Mesiea cel dorit ieșise fată.*

FIRITISIREA ȚIGANULUI

Era pe timpul culesului viilor: an slotos, se rupeau butuci de-atîta roadă, ședeau strugurii de par'că-î butuse D-zeu cu lopata. Românul, știu ca Românul: chefliu și cu voce bună. Nu-î prea merg lui treburile ca la lume, dar ai vedea petrecanie!

Unu, face-o masă de bucuria belșugului; cheamă el cîmătiile, cunoscuții mai de pe-aproape și la urmă înbie și pe-un țigan — om de-al casei.

— După ce minîncă lumea de se mulțumește, vine rîndu firitisirilor: Inchină unul paharu, ridică altul și spune flește-care ce-l ajunge capul. Cu toți doriau gazdei recoltă multă și cîte de pe lume. Vine și rîndu țiganului. Ista, Țea paharul cu evlavie și ca să-î întreacă pe toți în urări, începe:

— Apoi să dea D-zeu să facă:

De toată viața:

cofița;

De pe tot cotoru:

ciubăru;

Dintr'o sută de pogoane: *un car de poloboace...*

CU TRECERE . . .

Era într'un revărsat de ziuă. Da ceață, că nu se putea cunoaște om cu om.

Un popă rătăcește drumul și dacă vede că s'a-ncurcat, tae și el deadreptul printr'un lan de grîu. O prubuluit el așa, c'ar ieși mai răpede la luminiș. Feciorii boerești văd de departe pe cine-va că le calcă sămănătura, da n'aū putut deosibi bine anume cine-î.

Strigă ei la popă, da ista se face *n'aude*, și-și caută de mers. Unul din paznici dă să-l ajungă; celălalt chiue din urmă :

— Prinde-l, măi, și-l adă cobză la vale.

Feciorul agunje pe pravoslavnic din urmă, sa-propie bine, îi împlintă mina-n ceafă, se uită la dînsul, și după cel vede, îi dă drumul, stupind într'o parte.

— Cine-î, mă ?

— Ei!.. Lasă-l la dracu firtate, că-î popă...

HOTĂRÎRE NESOCOTITĂ

Era bolnavă de facere; chinuia sărmana de-o bună bucată de vreme, sbătîndu-se în gura morţii. Supărare în casă, cheltuială, alergătură! Dînsa mai multă pe cea lume, gemea numai din cînd în cînd.

Barbatul, abătut — că o iubia tare mult — sta zi şi noapte la căpătăiul ei, bocindu-se de nenorocirea ce-î căzuse pe cap.

A chemat popa, cetitu-i-a moliftele, i-a făcut aghiasmă, dar în zadar.

Odată, scos din fire de scîrbă, ca nebun, se aruncă în genunchi lingă patul bolnavei şi prinzindu-şi şi tîmplele în palme plînge înfundat, rugîndu-se cerului să se milostiviască şi să nu-şi întoarcă cu totul faţa de la el:

— Doamne!.. abate răul de la uşa mea... Poate ţ'am greşit! — iartă-mă; nu-s vrednic să ridic

macar ochii în spre tine. Eu sunt de vină, dar
îți făgăduesc de-acum să trăesc curat, departe de
trupul ei, pentru a înlătura o altă nenorocire...

Femea de și pe moarte, îl aude și dă să-l împedice:

— Nu te jura bărbate, nu te jura, că de îndreptat m'oiu îndrepta eu și mi-î că nu ne-om putea ținea de cuvîntul...

RĂZEȘII

La un petic de moșie
Un sac de hirtie . . .

Țid ei Romîniî de toată jivina de pe pămînt
și pîcîlesc în dreapta și-n stînga de n'a rămas
niciî dracu netras pe sfoară, da niciî în de ei nu
se cruță, cînd să-ncruntă clăcașu și cu răzeșu,
apoî să te dai de-oparte și să-î privești.

Răzeșuluî i-a mers numele că-î cîrciobaş și sgîr-
cit ș'apoî de-aiciî, dă doamne bine: — Ba că bate
brînză în ulcior și-ntinge cu mămăligă pe de lă-
turî, numaî ca s'o amăgiască să lunece pe gît;
la o zi mai mare, de să-ndură cu mare ce, să
scoată brînză cu vîrful fusuluî, ca să nu ȳea mult
la o îmbucătură; — nu-î vorbă, ci-că ș'atunci
i se pare că face risipă și schimbă acu în locul

fusului. Și de-acolo a ieșit vorba: *zgîrie-brînză*, — cînd se pomeneste de-un om zgîrcit.

C'un ou și c'un colț de pîine, se duce la judecată la Iași, vine înapoi și aduce cu el fărmațurile de dă la găini. La el udătura-î fudulie, pita este ce este.

Acu, o corjancă — c'așa le mai zic răzășițelor — ci-că se-ntorcea de la cîmp, așa mai pe-nserate.

În drum, avea să treacă printr'o miriște. Ca să nu-și spargă papuciî prin țepi, se desculță. Vai de dînsa, cum mergea cu picioarele goale prin teșituri. Se zgîriease de-și făcuse picioarele una de singe.

Taman cînd să ieasă la cîmp curat, o țepușă îi trece prin talpa piciorului. Schiopătînd, văică-rîndu-se, ieasă din miriște la luming. După ce-și scoase ghimpele din picior, se uită lung la el și zice cu mirare:

— Mțțț... văzut'aî poznă!.. de eram încălțată, îmi spărgeam bunătate de papuci, noi-nouți!..

* * *

Tot răzeșu, ci-că s'a luat cu barda după o cioară ce-î furase o perjă din livadă; — o alungă el perjeru zi de vară toată, pîn' o ajuns la Prut. Apa

mare de tot, nu era chip de trecut. De ciudă svîrle cu barda după dînsa, da n'o nimerește. Stă el cu ochii duși pe urma ei, pîn' o prăpădește din vedere; — după ce-și ȳea nădejdea de la perjă, face de colo necăjit:

— Să fie de sufletul lui tătă-miu...

VORBE DE CLACĂ

— Ția la *trufandale* ca și la zile. Caut verdețurile să fie tot mai *fragede*. Mi se scurg ochii după *tinerele*. Mă rog, mă dau în vînt după *prospătură*. Cînd e vorba însă de vin... poate să fie și mai *vechișor*, nu mă dau în lături...

— Drept vorba ceea : satul arde și prostul pornește-n pețit. Așa și tu, bre Ioane : dator vîndut, gol pistol și te primbli cu căciula de-a cățașa : ca Vodă prin lobodă, — halal!..

— Plîngă cei ce m'o-nprumutat, știu că n'am să le duc eu grija...

INDOIALĂ

Se întâlnește un filosof c'un călugăr.

Din una-n alta, vine vorba și de Dumnezeu. Filosofu, prinde-a îndruga verzi și uscate, vrute și nevrute, ca să aducă pe călugăr la cunoștință că, Dumnezeu n'a fost de cînd-îl lumea și pămîntul, la stîrnit așa omul, ca și alte bazaconiї...

S'aũ sbătut ei mult amîndoi.

Tare la cuvînt era călugărul, nu-ı vorbă, d'apoı și nihilistu dracului era blăstămat de tot, cînd de cînd să răstoarne pe blagoslovit; ıl învîrtia cu graiul așa ca pe-o păpușă, mai-mai să-l aducă la crezare. Călugărul, ca să nu se dee cu totul ın stricăciune, dacă se vede bătut, zice:

— Știı ce dom'le? — dacă-o fi pe-a dumitale, atîta pagubă: după moarte, m'oi prăpădi și eu, după cum se prăpădesc toate; dar dacă-o fi cum zic eu, tare mă tem că pe ceea lume, unde-oi sta eu, n'ai să stai dumneata...

RĂSGÎNDIRE

Cînd-îi dai, îi fată vaca;
Cînd-îi ceri îi moare vițelul...

Sgîrcitul, cînd a făcut clacă ș'a văzut atîta lăcustă de oameni împinzîndu-îi lanu și mîntuîndu-î treaba cît ai bate din palme, a zis bucuros :

— Eheî, săracele mîini multe, tare-s bune!..

Da cînd s'a făcut sară și-a întins masă clăcănilor, sta posomorît și se uita chiorîș cum piere udătura, de par'că s'ar fi dus pe gura lupului, ș'atunci s'a întors cu ciudă:

— Dă dracului că nu-s de soiū gurile multe...

PRINSOARE

Amîndoi aveaŭ meşteşug: ȕiganul era ferar şi romînul ştia croitoria. Se prind ei tovarăşî la ciştig şi pornesc prin sate după lucru. Că-şî ziceaŭ dînşîl: azi lucrează unu, mîne mai dă norocul şi pe la celalalt şi lucrurile se-mprumută.

Umblă o săptămîna, închee şi pe-a doua, da nu le mergea de loc, nu ieşa ca din piatră, trăiaŭ mai mult din căpătat. Îl mai mînase păcatul şi prin nişte părţi sărăcăcioase, de nici de pomană nu le mai da nimenî.

— Noî de-am avea pentru gurile noastre, că suntem săracî de tot; a mai bătut astă-vară grîndina şi ceea rouă de pîine ce-o mai aveam, aşa că numai ne uităm şi noî în sus.

De două zile nu luase nimic în gură, li se lipise măruntaele de coaste de-amîncea.

Intr'un amurg, ajung tovarășii noștri la marginea unui sat. Cînd să treacă poarta țarnei, zăresc în niște tufe de bojî, o scroafă ce da lapte purceilor.

— Aoleă... am prins norocu de coadă. Pune mîna, românico, pe-un godac, că eu deschid foile.

Cela se răpede, prinde picioarele de dinapoî, un tăvălucel de ceia cu francu-n nas și-î dă drumu în foile țiganului.

Trec de ceea parte a satului, ca să se instrăineze mai mult de scroafă și poposesc la o căsuță unde-a văzut ei lumină.

— Ia niște drumeți; din tot meșteșugul nostru, ne-am ales c'un purcel: dacă nu vi-î cu stingherială, lăsați-ne să-l frigem aici...

— Cum nu; oamenii buni se-mpacă, știu că n'aveți s'ațițatî focu în capul meu.

Face romînu clocotit, și opărește purcelu, ca să-l ıee de păr.

— Nu-l mai jumuli atita, măi creștine, că rămîne numai oleacă: n'ai ce vedea în ochi. Să frige el ș'așa cu păr.

După ce-l cenăltuește cela gospodărește, îl frînge de șale, îl întinde într'o tavă și-l dă în cuptor.

Li lăsa gura apă, cînd a prins purcelul a sfîrîi.

Țiganu tot cel mai șiret, se gîndește cum ar putea-o face să-î rămîie numai lui purcelul:

— Cu mîncarea asta, ia numai avem să ne zămorîm amîndoi. Dacă-ar fi pentru unu, mai calea-valea, dar așa, numai foame stricată. Știi ce-am chitit eu ?

— Știu, dacă mi-î spune...

— Să ne culcăm amîndoi și să visăm. A cui o fi visul mai mîndru, acela să aibă parte de friptură.

— Rămîie cum zici tu, atunci.

Cît de foame, cît de ostenială, da țiganul adoarme dus. Romînu așteaptă de să mai prăjește purcelu oleacă și-l trage prin măsele. Cînd a văzut că țiganul are de gînd să se treziască, prinde și el a se face că sforăe, ca toți adormiții.

— Romînico, ei romînico...

— Aaaa...

Și cască și să-întinde — ca după somn.

— Scoală c'am visată.

— Ce-ai visat ?

— Părea, adecă ce părea, că chiar se făcea : o scară numai de aur. C'un capăt se sprijinia în ușa bordeiului meu și cu celălalt în torțile cerului.

— Auzi tu minunăție?! mttț...

— S'a venit ingerul cel mai mare, Gavrilă, și-a zis că mă poștește Dumnezeu la masă. Eu nu zic ba, dacă mă poștește de ce să nu-î fac hatiru. Și mă suî pe scară în sus, m'abure de torti și dau în podu cerului. Când colo, ce să-mi vadă ochii: o masă, ce masă, praznic împărătesc! In capăt sta Dumnezeu și cu Dumnezăoaica; ș'apoî în șir, toți sfinții. Pe mine m'a pus între Milostiv și între piranda lui. Cum am mai mâncat, măî rominico!.. Da tu ce ai visat?

— Eu tot cel urgisit: Să făcuse par'că scara ceea de care spuî și tu.

— Ai, și?..

— Mă suî în ceriū, da când să mă pun și eu la masă, numai erau locuri.

— Cu mare ce-am încăput și eu, n'ai văzut ce furnicar?..

— Cum nu, mă mir cum nu te-a înădușit, șă-deai ca în cutie, te-am zărit eu... Dumnezeu mă lea de-o parte și zice să mă-ntorc pe pământ și să mininc și eu măcar purcelu. Ce era să fac, m'am mulțumit și cu atita, bodaproste...

— Și l'ai mâncat tot?

— De-ar fi mai fost încă unul!..

VORBE DE CLACĂ

Dă-ți trupul la treabă măi Icanе, nu umbla așa frunza frâsinelului, cîtu-î ziulica de mare; dă din mîini, dacă vrei să-ți dee și D-zeu. Că dă, de mîncat îi găsi tu acolo un codru de pîine la un creștin,—că nu moare nimeni de foame,—da are să te strîngă perceptorul cu ușa ș'aî să strigî: ieșiți morți, să intru eu. Ia gîndește-te oleacă: cu ce-ai să-ți plătești dările?..

— C'un chiuit la deal și altu la vale.

— Rîde lumea, creștinule...

— Ce-am avut și ce-am pierdut!... azi aici, mîine în Focșani...

— Măi, are să te bată la darabană!..

— Da, vorbă să fie!.. Ce să-mi îee? — roatele de sanieа care n'o am, orî năravul?..

PICALĂ ȘI TÎNDALĂ

Tîndală duce vițica la tîrg. Cum s'a nimerit, în iarmarocul vitelor era și Picală :

— Bun ajuns cumătre.

— Bine te-am găsit.

— De vinzare țapul?

— Ce țap, măi ciacîrule, ȳea sama ce grăești, nu-mî huli marfa.

— N'o lua și tu în nume de rău, măi iartă, că nu-î văzusem țitele.

— Poî, deschide ochiî.

— Ei, da ce-ai cere tu pe căprița asta?

— Da nu vezi că-î vițică, ce tot trîncănești de pe dealuri?

— Ești fermecat, orî nu te-ai hodinit bine astă noapte?

— Da ce?

— Apoi nu vezi, măi, că-i capră?

— Fă-ți cruce și zi: doamne ferește, că nu ți-î bine...

— Iea sama la vită și zi dacă nu ești stricat, orî sărit.

— Nevasta mi-a dat să vînd vițica, nu' capra.

— Treaba ei ce ți-a dat, dar tu ai adus capra.

— Măi, mare minune!..

— Uite și tu: Are patru picioare?

— Le are.

— Are coadă?

— Cum nu.

— Minîncă fin?

— Măi încape vorbă?

— Se gîdilă sub coadă?

— Se gîdilă.

— Apoi ce mai stai la gînduri? Intreabă și de lume, dacă nu te dumerești singur.

Tocmai trecea pe-acolo Pepelea; Picală-i face din ochi de departe:

— Ei, da ce-atîta sfat în jurul unui cui bar de rie?

— Și tu măi frate cu ponosul?

— Ești la vre-o pădure, bre Tîndală, de-ai prins a crește iezî de vinzare?

— Măi, uitați-va bine, că-i vițică...

— Poate-a stat în ocol cu vacile, da noi vedem că-î capră...

Ceja prind a-l lua tot în răspăr.

— După cît judec eu, se vede lucrul c'am adus rîioasa, în locul vițicăi.

— Acu mai vii de-acasă...

— Atunci, măi cumătre Picală, îți vînd vițica drept capră.

S'aû ajuns ușor din preț.

Cînd acasă, femeea lui Tîndală de cît să turbeze :

— Bată-te-ar Dumnezeu, tănăule, că rău te-o mai amăgit Picală. Du-te mangositule și adă vițica, că alt-fel n'ai să ai zi bună cu mine.

Ba că-î sucită, ba că-î învîrtită...

— Te trag pe sfoară și copiii. Pretutindenți-a mers buhul de prost. Ai să prinzi la minte, tontule, cînd a prinde părul rădăcină-n palmă.

— Las' nevastă, c'am să dau eu cu crucea peste dînsul, ți-aduc eu juncuța, nu purta grijă.

Picală vede de departe pe Tîndală și pricepe rostul venirei lui. Da el avea un epure crescut de mititel în casă. S'apucă în grabă și-î leagă la bot un ibricel și-n ibric pune cîțiva gologani. Cînd

intră Tindală, găsește pe Picală mustroluindu-și sălbătăciunea :

— Așa, brava epuraș; apușoară mi-ai adus, surcelile le-ai strîns de la trunchiū, halal; acu, ia suflă aici în tinicheluța asta oleacă de părăluțe, știî așa ca de-un chefușor...

Și el prinde-a strînge de nas pe epure ș'a scutura pitacii, ca să sune. Tindală rămăsese prostit lîngă ușă.

— Bun, să trăești... Ei, d'apoî nu te zărisem măi dragă cumătre, ce măi veste?

Cela, abea o putut îngăima, de minunat, cică-lelile nevesti-sa :

— Eū n'aș mai bărăni atîta, d'apoî dacă ea mă scoate din casă, nu alta...

— Acu să lăsăm tocmiala noastră, c'aceea-î un fleac; dar ui'te ce gînd am pus: Tu-mî ești drag și-ncă și-o leacă de rubedenie, — vraū, măi, să te căpătuesc: Iea cu tine comoara asta a mea și ține-o un răstimp, pîn' te-î îmbogăți, pe urmă mi-î da-o tu...

Zis și făcut.

— Da cînd a fi să-l trimiți unde-va, dă-î ș'o vărguță dinapoî, ca să umble măi iutișor.

Tindală ducea epurele-n sîn, rîzînd singur de

isprava lui neașteptată. Cînd să intre pe ușă, nu dă răgaz nevestei să vorbească și-o iea înainte :

— Epuraș, asta-î stăpîna ta, s'o cinstești ! Acu, deocamdată, du-te iutișor și adă-î puțină apă rece.

Cînd să-î dee drumul, îi mai croește ș'o vargă din urmă. Epurele-și iea tălpășița și la zare.

Nevasta iar la bărbat :

— Ucigă-te-ar toaca netotule, că multă minte-ți mai trebuie. Ușor te mai pune la mîină Picală, găgău! ce ești ! Inapoî ticălosule și adă-mî vițica, că alt-feliu te opăresc.

Sentoarce Tindală cam rușinat.

Picală l'a zărit iar de departe :

— Cu muerea celuia, nu-î chip de pus în plug, trebuie să-î fac felul.

Iute și degrabă face planul :

Iea un ținc cruduț și-l leagă împrejurul gîtului nevesti-sa. Cînd să intre Tindală, prinde a se răsti către dinsa :

— Da ce mult am să rabd eu ? Crezi tu că n'are fie-care lucru capătul lui ? na...

Pune mîna pe cuțit și hîrța hîrța la gîtul femeii : Tîșnia sîngole din cățel de-nproșca păreții. La urmă dă-n plîns și plînge el mult. După un

timp își iea trișca de pe coardă și se apropie lîngă trupul nevستی-sa care zăcea în sînge :

— Să te inviî de-acu, că mi-a trecut mîniea, Cine te împingea și pe tine să mi te pui de împotrivă? Cumînțește-te odată, dacă ți-î să scapi de ősîndă.

Tîndală încremenise în prag.

Picală prinde-a zice de jale. Cu cît se întăria cîntecul, cu atîta nevestă-sa, care zăcea în sînge, începe a se mișca. La urmă se ridica într'o mină și oftînd din adînc, deschide ochii buimacă :

— Greî am dormit...

Greul era să fie o veșnicie, dacă nu cîntam din trișcă ca să te trezesc.

— Mare minune!...

Face Tîndală de la ușă.

— Aha... cumătru,—da ce vînt?

— Cu vițica ceea, îmi scoate femeea perî albî.

— Măî, n'ați trișca și du-te de-î dă oleacă de-nvătătură, ca să-ți mai ridici năduful de pe suflet.

— Mult bine mi-ai face!

— Că tot bine fac eu în lume...

Cînd a dat 'ochi cu nevasta, amandea la gîtul ei și-î tae beregata. A cîntat el pe urmă din trișcă și de jale și de bucurie, da de-nvieat pace.

Se-ntoarce la Picală. Cea dacă-l vede, zice în gînd : „Las' că te-oî potcovi eû!...“ Şi unde prinde a se boci ş'a se cîina : „Păcatele mele, că la grea belea am picat. Impărăție îmi trebuie acum la bătrîneță? Of!.. friptă mi-î inima de necaz! Unde mai am eû atragere pentru mărire!.. Grea pacoste a fost să mai cadă asupra capului meu!.. Ei, de-aş găsi eû unul să meargă la scaun să se facă împărat în locul meu, cu mare mulțumire l'aş trimite!..“

Da 'Tindală tușeste la ușă.

— Ha?..

Şi Picală se-ntoarce iute:

— Tot cumătru... Dar ce-mî poți fi tu de folos, că te știu greoiu şi nedoritor de strălucire...

— Orî cum, da un binela vreme de nevoe tot fac...

— Sfînt să-ţi fie numele împărate...

— Blagoslovenie robilor...

— Iaca virî-te ici în țuhalul ista, că eû te voiî duce la stăpînire...

— N'are să-ţi fie degeaba.

Infundă pe cumătru-su la strimtoare şi se duce del dă într'un ghiol.

Ş'aşa o scăpat lumea de-un bleg, iar Picală a pus mina pe sămîntă de vită...

VORBE DE CLACĂ

- Măi țigane, de ce ești negru?
— Pentru c'așa a fost tata...
— Poî maică-ta-î balae!
— Ce folos de cuiabar moldovean, dacă sămă-nătura-î de modoran...
— Ei, da tu rămîi de tot țigan?
— Numai cînd lipsește tata de-acasă, atunci îî țin eû locul.

— Dă cum ți'am spus, nu te scumpi pentr'un franc; împlinește hirtiuța ș'a dumitale să fie junca. Nu de alta, da *peste-un an*... nici n'am să te-aud cu prețul ista...

- Măi puradeule, toți sunteți țigani cei de-acasă?
— Numai tata și cu mama nu-s romîni, da-n-colo... toți-s țiganî.
-

OMUL ȘI LEUL

I

Era sărbătorire mare la curtea leului. Supușii falnicului împărat, își părăsise asunzătorile răcorite ale codrului și venise în cîrduri, s'aducă prinos de ascultare stăpînului fără samăn.

Vizuncea își deschidea intrarea în coasta unei poene încăpătoare. — Limpezișul se pestrițase de înghesuirea fiarelor spăsite.

Invăluindu-și coama bogată în mersul său mîndru, leul — înconjurat de sfetnicii lui — își făcea loc printre jîgăni, rînjînd mulțumitor. Semețul împărat își purta privirea lui aprinsă peste apa înfiorată a supușilor, îmlădiindu-și plinul trupului și desmerdîndu-și șalele cu smocul aurit al cozei lui aduse pe spate.

La mijlocul poenei s'oprește și sprijinindu-se

în labele de dinainte, rotește ochii îngîmfat, mornăind vorbă către sfetnici:

— Cine dintre vietățile pămîntului, m'ar putea întrece pe mine din putere!..

Mustețile îi tremuraū de rînjirea lui biruitoare.

Ursul și Mistrețul slugarnici pleacă capul în pămînt, și îngînă cu lingușire:

— Nu e vietate pe pămînt, mai temută de cît tine, stăpîne.

Lupul însă mai umblat, s'apropie și zice jicnitor:

— Eū cunosc un dobitoc mai tare, luminate...

— Care?

Face leul îndîrjit.

— Omul...

— Să se țarăte la iveală.

Urlă turbatul împărat, arătîndu-și colții și respirînd cîrligele ghiarelor lui agere.

— Nu-î aici.

— Și de ce nu se găsește printre sărbătoritori mei?

— Pentru că se ține mai de ispravă de cît slăvirea ta.

Rănit în suflet, leul a gemut amar, întorcîndu-se cu rugare către lup:

— Adă-mî şi mie un om aici în codru, vreau să-l văd, vreau să mă încerc din putere cu el.

— Te voi asculta, mărite.

Leul îşi împrăştie supuşii, oprind lîngă dînsul pe cei doi sfetnici plecaţi.

*
*
*

Intîlneşte lupul pe om şi-i spune de cele petrecute la curtea leului. — Omul se prinde că va merge la împăratul fiarelor, ca să se măsoare cu el, dar cere răgaz de pregătire.

— Ţi-i în voe să faci ce vrei.

Atunci el ampie o desagă cu bocne ş'o pune pe după gîtul lupului, ca să i-o ducă pînă în codru. Amestecă o mină de nucî, cu noduri de prund şi le pune în sîn. Iea apoi un topor, un cuţit, o bucată de cîrnaţ ş'un capăt de curmei, îndemnîndu-şi tovarăşul la drum.

Cînd să treacă peste-o punte ce li era în cale, omul apucă pe lup de coadă şi-l rostogoleşte în valuri. Afundat de greutatea desagilor, jîganie s'a prăpădit în înghiţirea apei lacome.

Omul pătrunde singur în răcoarea pădurii îndreptîndu-se în spre vizuniia împăratului sălbătăciunilor.

Cînd l'a văzut leul, a rămas uimit:

— Cine eşti tu necunoscute?

— Omul.

În vremea asta viră mîna în sin cu nepăsare şi luînd o nucă o strică între dinţii neluător în samă. — Leul îl cîntărea din ochi, făcînd rotocoale în juru' lui.

— Şi ce minînci tu ?

— Nucî...

— Dă-mi şi mîb.

Omul îi svîrle o sburătură de prund. Leul o îea în gură şi strîngînd'o între fălcî cu scrişnire, abea o poate sfarma.

— Grea ţi-î hrana, omule.

— Ba zi mai bine că eşti tu slab în măsele ; pentru mine nucile îs floare la ureche, uî'te cum plesnesc de lesne.

Prin leu a trecut un fior de îngrozire. Sfetnicii uimiţi schimbaū feţe. — Omul strica la nucî într'una aruncînd leului noduri de prund.

— Nu-î vorbă, mînînc şi bucate mai molcuţe, ca să-mi întăresc gura.

Şi atunci omul muşcă din cîrnaţ.

— Lasă-mi şi mie de-o gustare!

Leul s'a lins pe bot de bunătatea mîncărei.

— Dacă te hrăneşti mult din felul acesta de

bucate, ți se întăresc fălcile de poți sfarma și pietre.

— Și din ce faci tu minunăția asta ?

— Din cela de colo.

Și omul arată tăinuitor în spre Mistreț.

— Hai să-l facem atunci tot mîncare.

— Nu ne lasă ursul.

— Ei, cînd poruncesc eu . . .

— Na curmeiul și mai bine leagă-l.

Împăratul ferecă sfetnicul sănătos și s'aruncă asupra Mistrețului de-l întinde la pămînt. Omul după ce înjunghie porcul, cere un copac de foc. — Cela îi arată un stejar abătut de vijălie.

— Stăpîn al fiarelor, dacă te ții puternic, desfă-mî cu ghiarele tale trunchiul acesta slăbănog.

Leul se învîrtește, sgîrie coaja cu cîngile, dar nu era chip nici să-l aschieze.

Omul îl dă în lături cu milă :

— Neputincios ce ești, lasă-mă pe mine să-l dihoc cu unghiea mea.

Opintind toporul de cîte-va ori, face o crăpătură largă în stejar. Pe cînd ascuțișul era pătruns în lemn, omul zice leului.

— Vîra laba ta în brasda trunchiului și trage în lături, ca să desfacem copacul mai răpede.

Cind ș'a afundat talpa în crăpătură, omul scoate pana toporului și brasda strângându-se îmbucă laba.

— Săriți sfetnicilor c'am dat în capcană.

Ursul mornăea în legăturile lui, iar Mistrețul zăcea în sînge.

— Pe sfetnici țî i-ai mîntuit singur.

— Unde-î Lupul?

— Pe-acela l'am înecat eă.

— A păcătosul de mine, cum m'am lasat vîndut!..

Omul se pune pe trunchi și netezindu-și toporul face cu răutate:

— Ce zici, tot tu ești cel mai puternic dintre viețuitoare?

— Oîu fi eă mai tare între fiarele codrului, dar stăpînul pămîntului ești tu omule, căci iscusința e cea mai de neîngenunchiat voinicie...

II

Pe-atunci buna înțelegere și obșteasca împăcare domnia în lume. Ura și zavistia nu se răspîndise încă printre însuflețite. Era numai dragoste și orînduială în toate:

După ce-a scapat omul pe leu de la strimtoare, aă luat'o amîndoi așa prin pădure.

— N'ai să-mi porți pică de ceea ce ți-am făcut.

— Voinici! să luptă, dar nu se pizmuesc.

Omul înmărmurit de mîndria fiarei s'oprește și graește cu înflăcărare:

— Măreață făptură mai ești tu, leule: ai coama mai bogată de cit a celui mai ales harmasar; trupul ți-î sprinten ca al unei fete mari; picioarele ți-s sănătoase de să calci o lume; ai gura tare, de sfarmă cremenea—*pacat numai că ți-î botul ca de miță...*

Amar l'a jîcnit pe leu vorbele din urmă. Mîhnit pînă-n suflet, zice:

— Oprăvită armă e limba omului. Nicî arsura flacărei și nicî ascuțișul cuțitului, nu rănesc, nu dor mă îmult, de cit buba făcută de-o vorbă rea. Ah greū m'ai lovit! — Ridică toporul și împlintă-l în ceafa mea, da isbește tare, coala înde-sat, te rog...

— Da un' se pomeneste, crezi c'aș face eu un așa pacat?

— Fac eu altul mai mare dacă nu m'ascuți — dă, că alt-feliu te rup...

Infricosat, omul, îngroapă toporul în grumazul leului.

— Du-te—zice el singerînd — da la anul pe vre-

mea aceasta să te întilnesc iar aici, că alt-feliu
vînzolesc lumea val-virtej pînă te găsesc, ş'atunci
vai de zilele tale.

S'aû despărţit trişti cei doi împăraţi.

* * *

Cînd s'a împlinit vadeaua se întilneşte omul cu
leul, după cum le fusăse înţălegerea.

— Bine-ai venit stăpîne.

Bine te-am găsit împărat al fiarelor.

— Pune mîna după cap, de vezî rana.

Bîjbîe omul, dar nu găseşte de cît o scrijilitură,
de care se luase sganca.

— Ai dat peste ce-va?

— Nu simt de cît o urmă uşoară, aproape ştearsă.

— Nu se mai cunoaşte buba?

— De loc.

— Vezî, rana de topor a trecut, dar buba
din sufletul meu tot mă sapă, nu vrea să se
inchidă. Vorbele tale otrăvite lărgesc rana, şi
durerea lor nu se tămăduie. De azi înainte rupem
prieteşugul. Nu te sfăşii, pentru c'ar fi mişelnic,
dar pace între noi nu va mai fi. Duşmănie şi
ură îţi va purta tot supusul meu, toată suflarea

codrului. — Ş'acu la despărţire, ascultă un sfat:
Infrînează-ţi limba, căci veninul vorbelor răută-
cioase e muşcătură de viperă... .

De-atunci buna înţelegere şi obşteasca împăcare
aū pierit dintre om şi celelalte dobitoace din lume.

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
Mă dreg	1
Măcar popă	5
Eva	6
Vorbe de clacă	10
Vorbe cu tilc	11
Vorbe de clacă	15
Șirătenia țiganească	16
Buba	18
Isprăvile lui Picală	19
Vorbe de clacă	41
Grijă	42
Istețime	43
Socoteală bună	45
Nestatornicie	49
Inzestrarea neamurilor	52
Arhanghelul Gabriel	55
Între grade	59
Păreche	61
Hatir pentru hatir	63
Cărăbuș	66
La teapă	69
Sămînță de vorbă	71
După împrejurare	73
Impăcare	75
Vorbe de clacă	78
Cînd la dică, atunci nimică	79
Patima cea mai urîtă	81
Cum era vremea ?	84

Canonul călugărului	96
La teorie	98
Grebla	99
Între două focuri	100
Țiganul și vodă	103
Samînța de vorbă	105
O tragere pe sfoară	107
Negrijă	110
Făra noroc	111
Tanda și cu Manda	114
Inrudire	116
De la chef	119
Credincioși	121
Momeală	124
Indărăpnicie	126
După păr	127
Mal dă odată	129
Lecție	132
Vorbe de clacă	133
Nu mininc	137
Moar'ei	138
So'oteală	142
Nu-l muța	144
Fetele vādanei	146
Potrivire	149
Mesia	151
Firitisirea țiganului	152
Cu trecere	156
Hotărîre nesocotită	157
Razeșii	164
Vorbe de clacă	165
Indoială	
Răsgîndire	
Prinsoare	
Vorbe de clacă	
Picală și Tindala	
Vorbe de clacă	
Omul și leul	

